

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ — ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ — ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΜΕΤΑΞΥ ΣΤΡΑΤΩΝ, ΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ

Τὸ σύστημα τῆς ἐνόπλου εἰρήνης, ὅπερ σφίγγει ἐν ταῖς χαλυβδίναις ἀγκάλαις αὐτοῦ τὰς ἐπικρατείας τῆς Εὐρώπης, κυοφορεῖ τοὺς μεγαλειτέρους διὰ τὴν νέαν κοινωνίαν κινδύνους. Οἱ προϋπολογισμοὶ τῆς τελευταίας τριετίας ἀναριθμοῦσι τὰς ἐνιαυσίους στρατιωτικὰς δαπάνας τῆς Εὐρώπης εἰς 4,528 ἑκατομύρια δραχμῶν καὶ πλέον ἔτι, ἐκ τῶν ὁποίων 3,805 ἀναλογοῦσι πρὸς μόναν ξξ ἐπικρατείαν, τὴν Ρωσσίαν (982.4), τὴν Γαλλίαν (859.5), τὴν Ἀγγλίαν (740.2), τὴν Γερμανίαν (539.1), τὴν Ἰταλίαν (342.5) καὶ τὴν Αὐστροουγγαρίαν (342.0).

Ὅταν ἐν εἰρήνῃ δαπανᾷ τόσον ὁ πόλεμος, ἐγείρεται ἡ ἐρώτησις : τί θέλει οὗτος ἐν τῇ πλήρει ἐνεργείᾳ του δαπανῆσαι ἐπὶ πλέον; Καὶ ὅμως μόλις ὁ πόλεμος ἐκραγῆ, εὐθύς αἱ δαπάναι του εἰσέρχονται εἰς πολὺ εὐρύτερον κύκλον. Οἱ πολεμιστὰι διπλασιάζονται καὶ τριπλασιάζονται, τὰ πολεμικὰ ἐφόδια ἐπίσης, αἱ κινήσεις καὶ αἱ προμήθειαι τῶν στρατῶν περιβάλλονται ἰδιαιτέρως περισπούδαστον χρηματικὴν σημασίαν. Ὁ εἰπὼν, ὅτι ὁ πόλεμος οὐ τεταγμένοις σιτεῖται, εἶπεν αἰωνίαν ἀλήθειαν. Παραλείπομεν τὰς ἀποζημιώσεις, τὰς ὁποίας ὑπαγορεύει ἡ νίκη. Τὸ ὄλον συμπληροῦται διὰ τῶν παντοίων καταστροφῶν εἰς κεφάλαια, πρόσωπα καὶ ἐπιχειρήσεις, ἀπὸ τῶν ὁποίων χαράσσεται ἡ τοῦ γενικοῦ φαινομένου εἰκὼν παρὰ τε νικηταῖς καὶ ἡττημένοις.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, μόνη ἡ πρὸς πόλεμον παρασκευὴ δύναται νὰ δώσῃ τὸν καθολικὸν ἐπὶ τοῦ προκειμένου χαρακτῆρα. Ὅταν δι' αὐτὴν, ὡς εἶδομεν, ἀπαιτῶνται ἐν Εὐ-

ρώπη $4 \frac{1}{2}$ δισεκατομμύρια δραχμῶν ἐνιαυσίως, ἔρχεται εἰς τὸ μέσον ἡ ἰδέα τοῦ Moltke, ὅτι ἐπὶ τέλους οἱ λαοὶ δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ ὑποφέρωσι τὰ ἐπιβαλλόμενα αὐτοῖς στρατιωτικὰ βάρη. Ἡ ὑπερβολὴ ἔχει λοιπὸν καὶ τὴν καλὴν τῆς ὄψιν. Ὅλη ἡ κυβερνητικὴ τέχνη περιορίζεται εἰς τὴν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπιβάρυνσιν τῶν ἐπικρατειῶν διὰ νέων φόρων, διὰ νέων δανείων, πάντοτε δὲ πρὸς τὸν κύριον σκοπὸν τῆς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν μαχῶν συρράξεως τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων. Ἀπέναντι αὐτῆς τῆς τέχνης, ἥτις ὄρια δὲν ἐπιγινώσκει εἰς τὴν κατὰχρησιν, παρίσταται ἡ τέχνη τὴν ὁποίαν γεννᾷ ἡ ἁρμονία ὄλων τῶν συμφερόντων. Ὅταν ἡ συνεννόησις αὐτῶν ἐπιτευχθῆ διὰ τῆς δοκιμασίας τῶν παθημάτων, τότε θὰ ἐννοήσωσιν οἱ λαοὶ πόσον ἡμάρτησαν ἐγκαταλείποντες τὰς τύχας των εἰς τοὺς ἐκμεταλλευτὰς των. Ὅχι ὅτι εἶναι δεδομένον, τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου νὰ ἐκλείψωσι διὰ παντὸς ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Ἄλλ' ὅτι ἐκείνη πρέπει νὰ ὑπολαμβάνηται ὡς ἡ ἀτυχεστέρα τῶν πολιτικῶν, ἥτις τὰ παροδικὰ τῶν πολέμων δεινὰ καθιστᾷ μόνιμα καὶ πάγια κατὰ τοὺς εἰρηνικοὺς ἐν γένει χρόνους. Ἴδου σήμερον ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην ἡ πυρίτις εἶναι διακεχυμένη ἀπανταχοῦ. Ἡ πρώτη θρυαλλὶς ἀρκεῖ πρὸς γενικὴν πυρκαϊάν. Αὐτὸ εἶναι ἀραγε τὸ κατόρθωμα τῶν μεγάλων ὀδηγῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκογενείας; Ἄλλ' ἡδύνατο ἀκόμη καὶ νήπιοι νὰ συντελέσωσι τοῦτο.

Ἡ σχέσις μεταξὺ τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν καὶ τῶν διὰ τὰ ἐθνικὰ δάνεια τόκων καὶ χρεωλυσιῶν ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον ἐποψιν τοῦ ἀνὰ χεῖρας φαινομένου. Κατὰ γενικὸν κανόνα αἱ πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις ἐνεργοῦνται δαπάναις οὐχὶ μόνον τῆς ἀποφασιστικῆς αὐτῆς γενεᾶς, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων αἰτινες ἔρχονται κατόπιν. Ἡ μέθοδος τῶν ἐθνικῶν δανείων δὲν ἡδύνατο νὰ εὖρη εὐρύτερον στάδιον. Εἴτε διὰ τὴν πρὸς πόλεμον παρασκευήν, εἴτε διὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτὴν τοῦ πολέμου, γνωρίζει τὸ μυστήριον, πῶς νὰ μεταρρίπτῃ τὸ κύριον βᾶρος ἀπὸ τοῦ παρόντος εἰς τὸ μέλλον. Ἀμφιβάλλω ἂν ὑπῆρξε μέθοδος ἀπλουστέρα ἅμα καὶ καταστρεπτικώτερα, προσ-

θετόν δὲ καὶ μᾶλλον ἐπαγωγός, διότι ἐν γένει αἱ στιγμαὶ τῆς συνομολογήσεως τῶν ἐθνικῶν δανείων εἶναι στιγμαὶ ἀνακουφίσεως, ἀδιάφορον ἂν μετ' ὀλίγον μεταπέσωσιν εἰς δοκιμασίας μείζονος δυσφορίας.

Εἶναι παρατηρήσεως ἀξίον, ὅτι ἐν συνόλῳ αἱ στρατιωτικαὶ δαπάναι τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκογενείας ἀκολουθοῦσι κατὰ πόδα τὰς διὰ τοὺς τόκους καὶ τὰ χρεωλύσια. Ἀπέναντι τῶν 4,528 ἑκατομμυρίων, εἰς 2 ἀναβιβάζονται αἱ πρῶται, παρίστανται 5,343 ἑκατομμύρια, εἰς 2 ἀναβιβάζονται αἱ δεύτεραι. Δὲν πρέπει ἐντεῦθεν νὰ εικάσωμεν, ὅτι ἡ γενικὴ αὕτη ἀνκλογία ἀπαντᾷται καὶ καθ' ὅλας ἰδιαιτέρας τὰς ἐπικρατείας. Διότι δύνανται αὐταὶ νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο κεφαλαιώδεις κατηγορίας, καθ' ἃς αἱ μὲν πληροῦσι πλειότερον εἰς τοὺς δανειστάς των, αἱ δὲ πλειότερον εἰς τοὺς στρατεύς των. Ἴδου πῶς ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην κατατάσσονται αὐταὶ, ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν ἐνιαυσίων προϋπολογισμῶν, εἰς ἑκατομμύρια δραχμῶν.

A'. Ἐπικράτειαὶ πληρόνουσαι πλειότερα εἰς τοὺς δανειστάς των.

Γαλλία	1336.0	εἰς τοὺς δανειστάς	859.5	εἰς τὸν στρατὸν
Ρωσσία	1038.0	"	982.4	"
Ἀυστροουγγαρία	596.7	"	342.0	"
Ἰταλία	532.0	"	342.5	"
Ἰσπανία	274.1	"	200.3	"
Πορτογαλλία	89.3	"	39.3	"
Βέλγιον	86.5	"	45.6	"
Ρουμανία	59.2	"	28.5	"
Ἑλλάς	37.1	"	19.9	"

B'. Ἐπικράτειαὶ πληρόνουσαι πλειότερα εἰς τοὺς στρατούς των.

Ἀγγλία	740.2	εἰς τὸν στρατὸν	737.5	εἰς τοὺς δανειστάς
Γερμανία	539.1	"	377.7	"
Τουρκία	200.0	"	55.4	"
Σουηδία	35.5	"	16.4	"
Νορβηγία	18.3	"	6.0	"
Ἑλβετία	17.1	"	1.8	"
Σερβία	16.2	"	13.7	"

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀπογραφῆς παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ Ἑλλάς ἀνήκει εἰς τὴν χορείαν τῶν ἐπικρατειῶν, αἵτινες δαπανῶσι πλείοτερα πρὸς τοὺς δανειστάς τῶν παρὰ πρὸς τοὺς στρατούς των. Πρέπει βεβαίως νὰ ὑπάρχωσι κύριοι τοῦ φαινομένου τούτου λόγοι. Δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι τὸ ὄλον εἶναι τυχερὰ τις τῶν ἀριθμῶν σύμπτωσις. Πολλάκις προβαίνουν ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν ἐθνῶν συνέπειαι καὶ τοῦ μᾶλλον ἀσυνειδήτως ἀναπτυσσομένου διοικητικοῦ σχεδίου. Ὁ τόπος εὐρίσκεται μεταξὺ δύο ἔλξεων. Ἡ μία εἶναι στρατιωτικὴ, ἡ ἕτέρα δανειστικὴ. Πρὸ καιροῦ ἡ τελευταία ἐγένετο κυρία τοῦ ἄρματος τῆς πολιτείας, διότι τὸ ἔσυρεν ὀλόκληρον πρὸς ἑαυτήν. Οὕτω βλέπομεν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1888 ἀναγραφομένης 37,173,629 δραχμῶν διὰ τόκους καὶ χρεωλύσια, 16,440,500 διὰ τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς καὶ 3,491,486 διὰ τὸν στρατὸν τῆς θαλάσσης. Ἡ στρατιωτικὴ δαπάνη τῆς ἐπικρατείας εἶναι λοιπὸν κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ πλέον ἐτι μικροτέρα τῆς δανειστικῆς. Μέτρον ἱκανὸν νὰ ὀρίσῃ τὴν ἐλκτικὴν δύναμιν, ἣτις ἐκατέρωθεν λειτουργεῖ.

Ἐντύπωσιν προξενεῖ ἡ ἀπόστασις, ἣτις ἐν τῇ πρώτῃ κατηγορίᾳ τῶν ἐπικρατειῶν, τῶν πληρονοσῶν πλείοτερα εἰς τοὺς δανειστάς παρὰ εἰς τοὺς στρατούς των, ὑπάρχει μεταξὺ τῶν μεγάλων ἐπικρατειῶν καὶ τῶν μικρῶν ἐπικρατειῶν. Οὕτω παρὰ ταῖς πρώταις αἱ πρὸς τοὺς δανειστάς δαπᾶναι ὑπερβαίνουν τὰς πρὸς τοὺς στρατούς, κατὰ τὸ $\frac{1}{3}$ περίπου ἐν Γαλλίᾳ, Αὐστρουγγαρίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ, ἐνῶ παρὰ ταῖς δευτέραις ἐπικρατεῖαις αἱ πρὸς τοὺς δανειστάς δαπᾶναι ὑπερβαίνουσι κατὰ τὸ ἥμισυ περίπου τὰς πρὸς τοὺς στρατούς, ἐν Πορτογαλίᾳ, Ρουμανίᾳ καὶ Ἑλλάδι. Ἡ ἀπόστασις δὲ ἐπιτείνεται ἐτι μᾶλλον, ἅμα ὡς ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ Ρωσσία, καθ' ἣν αἱ πρὸς τοὺς δανειστάς δαπᾶναι μολις ὑπερβαίνουν κατὰ τὸ εἰκοστὸν τὰς πρὸς τὸν στρατὸν αὐτῆς.

Ἡ ἀναλογία τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν καθ' ἕκαστον κάτοικον τῶν διαφόρων ἐπικρατειῶν τῆς Εὐρώπης ἀποκαλύπτει ἰδιαιτέρως ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὀρίζοντας. Τοιοῦτο-

τρόπως, ἀπὸ τῶν τελευταίων προϋπολογισμῶν, προκύπτουσι αἱ ἐξῆς κλιμακῆδὸν ἀναλογίαι ἐπὶ μὲν τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ: Γαλλία 14,55, Ἀγγλία 11,24, Γερμανία 10,25, Ὀλλανδία 9,89, Ἰσπανία 9,36, Βέλγιον 8,90, Ἰταλία 8,65, Ρωσσία 8,24, Ἑλλὰς 8,19, Δανία 6,87, Σουηδία 6,06, Ἑλβετία 6,03, Πορτογαλία 5,90, Νορβηγία 4,81· ἐπὶ δὲ τοῦ κατὰ θάλασσαν στρατοῦ: Ἀγγλία 8,53, Ὀλλανδία 6,10, Γαλλία 6,01, Ἰταλία 2,65, Ἰσπανία 2,55, Πορτογαλία 2,44, Δανία 2,43, Σουηδία 2,04, Ἑλλὰς 1,68, Ρωσσία 1,57, Γερμανία 1,24, Νορβηγία 1,14. Ἐκαστος λοιπὸν Ἑλλήν δαπανᾶ πλείοτερον τοῦ Δανοῦ, Σουηδοῦ, Ἑλβετοῦ, Πορτογάλου καὶ Νορβηγοῦ εἰς τὰ στρατιωτικὰ τῆς ξηρᾶς καὶ πλείοτερον τοῦ Ρώσου, Γερμανοῦ καὶ Νορβηγοῦ εἰς τὰ στρατιωτικὰ τῆς θαλάσσης. Μένει ἡ θεωρία τῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὅποια ἐπάγεται ἡ τοιαύτη δαπάνη.

Διότι συμβαίνει πολλάκις ἄλλα νὰ γράφονται καὶ ἄλλα νὰ ὑπονοῶνται. Ἐπὶ παραδείγματι ἠδύνατο νὰ ἐρωτήσῃ τις κατὰ πόσον ἀληθεύουσιν ἐν Ἑλλάδι αἱ ἐπισημότεραι σχετικῶς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατευομένων βεβαιώσεις. Δὲν γνωρίζομεν πολλὰς ἐπισημοτέρας τῶν δημοσίων προϋπολογισμῶν πράξεις. Ἄλλ' ἐνῶ εἰμεθα ὑπόχρεοι νὰ πιστεύσωμεν εἰς αὐτάς, γνωρίζομεν ἀφ' ἑτέρου ἐκ τοῦ εὐζωνικοῦ τάγματος, τοῦ ὁποίου τοὺς ὑπαξιωματικούς ἐπὶ στασιαστικαῖς ὑπονοίαις ἀπέβαλεν ἐσχάτως τὸ ὑπουργεῖον, ὅτι οὐτε ἓνα εἰς τὰς τάξεις του ἤριθμει ἐν ὑπηρεσίᾳ στρατιώτην. Βεβαίως κατὶ συμβαίνει ἐν τῷ ἑλληνικῷ στρατῷ, τὸ ὅποσον δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀφετηρίαν ἐθνικοῦ κινδύνου. Ὁ τόπος διατρέχει κρίσιμον περίοδον, καθ' ἣν οἱ ἑναέριοι πύργοι τῆς μεσαιωνικῆς φαντασίας τῶν Ἰσπανῶν ἀνεβιδάσθησαν εἰς ὑψηλὸν παρ' ἡμῖν δόγμα κυβερνητικῆς διδασκαλίας. Καὶ ἐπειδὴ πρόκειται περὶ στρατοῦ, ὑποθέτομεν τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀταξίαν καὶ σύγχυσιν ἐν τῇ πολυπλοκωτάτῃ μηχανῇ του. Ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν ἰδιοφυίαν τῆς εἶναι τὸ πρόσταγμα. Εἰς ποῖον βλέμμα κατοικεῖ τοῦτο; Ἄλλ' ἰδοὺ εἰ-

σερχόμεθα εἰς ἐξέτασιν, ἥτις θὰ ὠδήγει ἡμᾶς εἰς ἐκθεσιν εὐρυτέρων ἐπὶ τοῦ θέματος διαστάσεων, αἵτινες ἀνήκουσιν εἰς ἄλλον κλάδον ἐνεργείας.

Ἴνα περιορισθῶμεν εἰς τὸ ἀρχικὸν σχέδιον τῆς προκειμένης μελέτης, δυνάμεθα νὰ συγκρίνωμεν τοὺς ἀριθμοὺς τῶν στρατευομένων ἀνδρῶν καθ' ἑκάστην ἐπικράτειαν τῆς Εὐρώπης ἐν τοῖς κατὰ ξηρὰν στρατοῖς αὐτῆς, σχετικῶς πρὸς 1000 κατοίκους. Ἡ ἐπομένη κλίμαξ εἶναι ἰκανῶς ἐνδεικτικὴ: Ὀλλανδία 15.11, Γαλλία 13.35, Ἑλλὰς 12.74, Γερμανία 10.44, Νορβηγία 9.80, Βέλγιον 8.38, Αὐστροουγγαρία 8, Σουηδία 7.89, Ρωσσία 6.94, Πορτογαλλία 6.37, Ἰταλία 6.17, Ρουμανία 6.13, Ἀγγλία 5.93, Ἰσπανία 5.65. Ἡ δύνατο νὰ ἐρωτήσῃ τίς, ποῖα εἶναι τὰ ἀντιζύγια τῆς ἐν Ἑλλάδι ὑπερβάσεως τῶν στρατιωτικῶν ἀναλογιῶν τῆς Γερμανίας, Αὐστροουγγαρίας, Ρωσσίας, Ἀγγλίας, ἵνα μὴ ὀνομάσωμεν ὅλας τὰς ἐπικρατείας, τὰς ὁποίας ἀφίνει ὀπισθὲν τῆς ἢ Ἑλλάδος. Καὶ ταῦτα κατὰ τὴν ἐπισημοσάτην τῆς πολιτείας ἀπογραφὴν, τὴν ὁποίαν, ὡς προείπομεν, εἴμεθα ὑπόχρεοι νὰ πιστεύσωμεν, διότι κατ' αὐτὴν ἡ δύναμις τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἐν ἔτει 1888, ἀναβιβάζεται εἰς 26,340 ἀνδρας. Δὲν τολμῶμεν νὰ παραθέσωμεν εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο τὸν στρατιωτικὸν ἀριθμὸν τῆς Ἑλβετίας. Ἀναβιβάζεται οὗτος εἰς 201,225 ἀνδρας ἀπὸ ὀργανισμοῦ, τὸν ὅποιον εἰς μάτην ἡ λαϊκὴ φωνὴ τῶν ἑλβετικῶν Ἀλπεων διαλαλεῖ πρὸς τὰς λαϊκὰς κορυφὰς τῶν ἑλληνικῶν ἑρέων. Ὁ χρόνος τῶν πραγματικῶν μεταρρυθμίσεων δὲν ἐκτύπησεν ἀκόμη τὸ σῆμαντρον αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῆ. Ὅταν ἡ Ἑλβετία διὰ στρατὸν 200,000 ἀνδρῶν δαπανᾷ 17 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἡ Ἑλλὰς δαπανᾷ 20 ἑκατομμύρια διὰ στρατὸν 26,000, ὅστις καὶ πάλιν δὲν ὑπάρχει. Ἡ μεταξὺ τοῦ ἑλβετικοῦ πληθυσμοῦ (2,846,104 κάτ.) καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ (2,067,000 κάτ.) ἀναλογία ἐπιτείνει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὴν εἰς τὰ στρατιωτικὰ ἀποτελέσματα μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν ἀπόστασιν.

Ὁ συνδυασμὸς τῆς οἰκονομικῆς δυνάμεως τῶν ἐπικρατειῶν

πρὸς τὴν ἐνδεχομένην ἔκτασιν τῆς στρατιωτικῆς ἐνεργείας αὐτῶν ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν ἐποψίν. Καθόσον δὲ τὰ δάνεια πληρόνονται διὰ φόρων, τὸ κύριον ζήτημα στρέφεται περὶ τὴν φορολογικὴν ἰκανότητα τῶν ἐπικρατειῶν. Χώρα ἐξηνητλημένη φορολογικῶς δύναται νὰ δράσῃ στρατιωτικῶς πολὺ ὀλιγώτερον χώρας, τῆς ὁποίας αἱ φορολογικαὶ πηγαὶ διατελοῦσιν ἐν εὐρωστίᾳ. Ἡ φορολογικὴ λοιπὸν κατάστασις ἔχει τὸν κύριον ἐπὶ τοῦ προκειμένου λόγον. Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει πολιτικὴ ὀλεθριωτέρα ἐκείνης, ἥτις πρὸ τῆς κρίσιμου ὥρας ἐξαντλεῖ τοὺς πόρους τοῦ ἐμπεπιστευμένου αὐτῇ ἔθνους. Εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος σύμμαχος τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.

Τοιουτοτρόπως ὁ καθηγητὴς καὶ πρόην ἐν Αὐστρίᾳ ὑπουργὸς τοῦ ἐμπορίου Schaffle ὑπολογίζει τελευταῖον τὴν πρὸς πόλεμον οἰκονομικὴν δυνάμιν τεσσάρων ἐκ τῶν μεγάλων τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης ἐπικρατειῶν, ἀπὸ τοῦ κατὰ μέσον ὄρον ἀναλογοῦντος εἰς ἕκαστον κάτοικον αὐτῶν ποσοστοῦ τῶν ὀλικῶν τοῦ δημοσίου θησαυροῦ εἰσπράξεων. Πρόκειται περὶ τοῦ ἔτους 1879, τοῦ ὁποίου βεβαίως μὲν ἠυξήθησαν μέχρι σήμερον οἱ ὄροι, πάντοτε ὅμως δύνανται τὰ κατωτέρω διδόμενα αὐτοῦ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀφετηρία. Ἴδου εἰς δραχμὰς οἱ ἀριθμοὶ ταύτης: Ρωσσία 22.50, Αὐστροουγγαρία 32.67, Γερμανία 40.37, Γαλλία 71.18. Ὑποτιθεμένου, ὅτι τὸ εἰσόδημα ἑκάστου κατοίκου εἶναι τὸ αὐτὸ μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω ἐπικρατειῶν, ἡ Ρωσσία θὰ ἦτο ὀλιγώτερα βεβαρυμένη φορολογικῶς καὶ ἐπομένως ἐν κρείτοني οἰκονομικῇ δυνάμει πολεμικῶς. Ἀλλὰ τοιαύτη ὑπόθεσις εἶναι ἐντελῶς ἀσπῆρικτος, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ὑποτίμησις τοῦ ρωσικοῦ ρουβλίου, τὸ ὅποιον ἀπὸ ὀνοματικῆς ἀξίας 4 δραχμῶν κατέπεσε σήμερον σχεδὸν εἰς τὸ ἡμισυ, ἀκριβῶς εἰς 2.10. Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ τῶν ὑπολογισμῶν ἀρμόζει νὰ ἐξετάσωμεν τὴν Ἑλλάδα. Ἀνεξαρτήτως τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας τῆς καὶ τῆς ὑποτιμήσεως τῆς δραχμῆς τῆς, κατὰ τὸ τρίτον, ἀρκεῖ ὁ ἐν ἔτει 1888 προϋπολογισμὸς τῆς, ἵνα δώσῃ τὴν γενικὴν ἐννοιαν. Πρὸς ἕκαστον

κάτοικον αὐτῆς ἀναλογουσί δρ. 44.75, ἤτοι πολὺ πλειότερον τοῦ ὅσον πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἦσαν βεβαρυμένοι ἡ Αὐστρουγγαρία καὶ ἡ Γερμανία. Ἴνα μὴ δὲ σταματήσωμεν εἰς τὴν σύγκρισιν τῆς Ἑλλάδος πρὸς τοὺς κολοσσούς, παρατηροῦμεν ἐν τοῖς τελευταίοις προϋπολογισμοῖς τῶν ἐπομένων ἐπικρατειῶν τὰς ἐξῆς ἀναλογίας τῶν πρὸς ἕκαστον κάτοικον βαρῶν των: Σαξωνία 39.46, Βυρτεμβέργη 34.50, Δανία 33.70, Νορβηγία 29.87, Σουηδία 25.17, Ρουμανία 24.97, Ἑλβετία 16.96. Ἡ Ἑλλάς ἀφίνει ὄλας ὀπισθὲν τῆς καὶ βαδίζει τὸν ἀλλόκοτον δρόμον τῆς, κύπτουσα τοὺς ὤμους ἐν τῇ εἰρηνικῇ μεταφορᾷ τῶν φορολογικῶν βαρῶν τῆς.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΑΙ ΠΟΙΝΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ

Ὁ περὶ τῶν ἀδικημάτων κατὰ τῆς ἀσφαλείας τῶν σιδηροδρόμων ΑΡΚΒ νόμος, τῆς 12 ἀπριλίου 1883, καθορίζει τὰς ποινικὰς εὐθύναις τῶν κατὰ τῆς σιδηροδρομικῆς συγκοινωνίας ἐγκληματούτων. Δύνανται αὐταὶ νὰ διακρίνωσιν εἰς δύο κεφαλαιώδεις κατηγορίας, διότι ἡ κατὰ τὰ ἄρθρα 1 καὶ 3 τοῦ νόμου ἀνάγονται εἰς δολίαν προαίρεσιν (ἐπίτηδες βλάβη τῆς σιδηρᾶς ὁδοῦ, θέσις ἐπ' αὐτῆς ἐμποδίων, ἐνέργεια πράξεως παρακωλυούσης τὴν κίνησιν ἢ δυναμένης νὰ φέρῃ ἐκτροχιασμὸν ἢ σύγκρουσιν, θέσις πυρὸς εἰς ἀμάξας ἢ ἀμαξοστοιχίας), ὅτε ἀποτελοῦσι κακουργήματα, τιμωρούμενα κατὰ τὴν διαβάθμισιν τοῦ νόμου, μὲ εἰρκτὴν, μὲ δεσμὰ καὶ μὲ θάνατον, ἢ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου ἀνάγονται εἰς ἀμέλειαν, ἀπροσεξίαν, ἀπερικοψίαν, ἀνεπιτηδεύτητα ἢ ὀλιγωρίαν περὶ τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν νόμων ἢ τῶν κανονισμῶν τῶν διεπόντων τὰ τῶν σιδηροδρόμων, ὅτε ἀποτελοῦσι πλημμελήματα, τιμωρούμενα μὲ φυλάκισιν μέχρι 5 ἐτῶν καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν 25—1000 δραχμῶν. Εἰδικώτερον, ἐν τῇ δευτέρᾳ κατηγορίᾳ, οἱ γινόμενοι παραίτιοι ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς ὁδοῦ ἢ ἐν σταθμοῖς α') συγκρούσεως ἢ ἐκ-

τροχιάσεως ἀμαξῶν, ἀνευ βλάβης εἰς ἀνθρώπους, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν μέχρι 2 ἐτῶν, β') τραυματισμοῦ ἀνθρώπων, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν μέχρι 5 ἐτῶν, καὶ γ') θανάτου ἀνθρώπων, τιμωροῦνται μὲ φυλάκισιν 2-5 ἐτῶν.

Αἱ διατάξεις αὗται ἀφορῶσι πάντας, ἡ δὲ ιδιότης τῶν ἐμπειστευμένων τὴν λειτουργίαν τοῦ σιδηροδρόμου εἶναι ἰδιαιτέρα, κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ νόμου, ἐπιβαρυντικὴ περίπτωσις. Ἐν τούτοις, ὅσον ἀφορᾷ τὴν παράβασιν τῶν κανονισμῶν τῶν διεπόντων τὴν σιδηροδρομίαν, δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐκτείνεται αὕτη καὶ πρὸς τοὺς μὴ εἰς τὴν σιδηροδρομίαν ἀνήκοντας. Ἡ νομικὴ ἀρχὴ τῆς γνώσεως τῶν νόμων, ὅτινες δημοσιεύονται ἐν τῇ πρὸς τοῦτο Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως, προφυλάττει τοὺς μὴ ἀνήκοντας εἰς τὴν σιδηροδρομίαν καὶ ἐπομένως ἐν ἀγνοίᾳ παραβαίνοντας τοὺς ἰδιαιτέρους κανονισμοὺς τῆς.

Τὸ ἐκτεθὲν ἄρθρον 2 τοῦ ἑλληνικοῦ νόμου εἶναι ἀντιγραφὴ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ ἀπὸ 15 ἰουλίου 1845 γαλλικοῦ νόμου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν εὐθύνην. Ἐκ τῶν περιπτώσεων ὅμως αὐτῆς ἢ τῆς, ἀνευ βλάβης, συγκρούσεως ἢ ἐκτροχιάσεως ἀμαξῶν λείπει ἐν τῷ γαλλικῷ κειμένῳ, τοῦ ἡμετέρου νόμου τιμωροῦντος καὶ ἐκεῖ ἐνθα δὲν ὑπῆρξεν ἐπιβλαβὲς ἀποτέλεσμα κατὰ περιεκτικῶν δικαιωμάτων προσώπου. Καὶ εἰς τὰς λοιπὰς περιπτώσεις ὁ ἑλληνικὸς νόμος εἶναι αὐστηρότερος τοῦ γαλλικοῦ, ὅστις τὴν μὲν β' (τραυματισμοὶ) τιμωρεῖ μὲ φυλάκισιν 8 ἡμερῶν μέχρις 6 μηνῶν καὶ μὲ πρόστιμον φρ. 50—1000, τὴν δὲ γ' (θάνατοι) μὲ φυλάκισιν 6 μηνῶν μέχρι 5 ἐτῶν καὶ μὲ πρόστιμον φρ. 300—3000. Ἀνεξαρτήτως τοῦ πρόστιμου, ὅπερ ὁ ἑλληνικὸς νόμος ὀρίζει μόνον πρὸς τὰς παραβάσεις τῶν βασιλικῶν διαταγμάτων καὶ τῶν διοικητικῶν κανονισμῶν, ὁ ἐλάχιστος ὄρος τῆς φυλάξεως, σχετικῶς πρὸς τὸν ἐν τῷ γαλλικῷ νόμῳ τοιοῦτον, εἶναι παρ' ἡμῶν ὑπερικοσαπλάσιος ἐπὶ τραυματισμῶν καὶ τετραπλάσιος ἐπὶ θανάτων. Ἐντύπωσιν προξενεῖ ἢ ἐπιείκεια τοῦ ἑλληνος νομοθέτου εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν θανάτων. Ποῖαν λοιπὸν κλίμακα ποινολογικῆς ἀρμονίας οὗτος ἀκολουθεῖ;

Καί ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ ἐντυπώσεων, ἐκ ποίου λόγου ὁ ἔλλην νομοθέτης, ἀφοῦ ἀντέγραψε τὸν γάλλον, παρέλειψε τὸ 22 ἄρθρον αὐτοῦ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν εὐθύνην τῶν σιδηροδρομικῶν ἐπιχειρήσεων διὰ τὰς ζημίας, τὰς ὁποίας προξενοῦσιν οἱ διοικηταί, διαχειρισταί καὶ οἱ ἐφ' ὁποιοῦδήποτε τίτλῳ ὑπάλληλοί των; Ἐνεκεν τούτου δεόν νὰ καταφύγωμεν εἰς τὰς κανονίζουσας τὴν εὐθύνην ταύτην γενικᾶς τοῦ δικαίου ἀρχάς. Εἶναι γνωσταί ὑπὸ τὴν γενικὴν κατηγορίαν τῆς εὐθύνης τοῦ προστήσαντος. Διὰ πᾶν ὅ,τι ἐνεργεῖ ὁ ὑπάλληλος τῆς σιδηροδρομικῆς ἐπιχειρήσεως, ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ἀνατεθειμένων αὐτῷ ἔργων, εἶναι ὑπεύθυνος ἢ ἐπιχειρήσις, ἥτις τὸν ἔχει διωρισμένον. Τὸ γενικὸν τεκμήριον, εἶναι κατὰ τὴν διάταξιν 11 τῶν Βασιλικῶν (18,1), ὅτι εἶχεν οὗτος τὴν ἐντολήν. Ἐπομένως ἡ σιδηροδρομικὴ ἐπιχειρήσις ὑπέχει ἐξ ὁλοκλήρου τὴν εὐθύνην.

Ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι γενικῶς κεκυρωμένη μεταξὺ ὄλων τῶν ἔθνων. Ὅταν κατὰ τὴν 2 ὁκτωβρίου 1855 συνῆθη ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Λυῶν ἡ συνάντησις δύο ἀμαξοστοιχιῶν, ἐκ τῆς ὁποίας ἡ ταχυτέρα ἐπέβη τρόπον τινα τῆς βραδυτέρας, ἐφονεύθησαν δὲ οἱ ἐπιβάται τῆς πρώτης ἀμαξῆς καὶ ἐκάρησαν ἐκ τοῦ ζέοντος ὕδατος καὶ τοῦ πυρός οἱ ἐπιβάται τῆς δευτέρας, ἡ γαλλικὴ δικαιοσύνη κατεδίκασε τὸν μὲν ὀδηγὸν καὶ τὸν μηχανικὸν εἰς 2 ἐτῶν φυλάκισιν καὶ εἰς πρόστιμον 500 φράγκων, τὴν δὲ ἐταιρίαν τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὰς ἀστικὰς ἀποζημιώσεις. Τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ἀπαντῶμεν κυρουμένην ἐπὶ ἄλλεπαλλήλων σιδηροδρομικῶν δυστυχημάτων, ὡς τοῦ κατὰ τὴν 28 ἰανουαρίου 1861 συμβάντος ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ Fresnoy, κατὰ τὴν 18 ἰουνίου 1867 ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ Dornach, κλπ. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἡ σιδηροδρομικὴ ἐταιρία τοῦ Nord κατεδικάσθη ἐν Γαλλίᾳ εἰς 60,000 φρ. ἀποζημιώσιν τῆς χήρας διαβάτου φονευθέντος τῆ 5 ἰουνίου 1862 ἐνεκεν τῆρου ἀνοιχθείσης ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων τῆς.

Μεταβαίνοντες εἰς τὴν Ἀγγλίαν παρατηροῦμεν, ὅτι ἐν ἔτει 1865 αἱ σιδηροδρομικαὶ ἐταιρίαι αὐτῆς ἐπλήρωσαν

297,995 λίρας στερλίνας εἰς ἀποζημιώσεις λόγῳ τραυματισμῶν καὶ θανάτων. Ἡ Caledonian ἐπλήρωσε 12,849, ἡ Great Eastern 21,996, ἐκ τῶν ὁποίων 1,200 ὑπὲρ ἀλευροπώλου ἀπολέσαντος τὴν ὄρασιν ἐκ τοῦ ἐμποιηθέντος αὐτῷ τρόμου ὡς ἐκ τῆς μέθης τοῦ ὀδηγοῦντος τὴν ἀμαξοστοιχίαν μηχανικοῦ, ἡ Great Northern 22,387, ἡ Great Western 40,061, ἡ Lancashire and Yorkshire 24,708, ἐκ τῶν ὁποίων 150 πρὸς γυναῖκα τῆς τρίτης θέσεως πεσοῦσαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, διότι ἡ θύρα τῆς ἀμαξῆς, ἐφ' ἧς ἐστηρίζετο, αἰφινδῖως ἤνοιξε, καὶ 50 πρὸς βιομήχανον πληγωθέντα κατὰ τὸ γόνυ ἐκ λυχνίας πεσοῦσης ἐκ τῆς ὀροφῆς τῆς ἀμαξῆς, ἡ London and North Western 30,728, ἡ London and South Western 25,006, ἡ Laud and Brighton and South Coast 4,504, ἡ Midland 25,958, ἡ Northern Eastern 14,355, ἐκ τῶν ὁποίων 450 ὑπὲρ χήρας ἀξιωματικοῦ, βλαβέντος κατὰ τὴν σπονδυλικὴν στήλην, ἡ North British 4,621, ἡ South Eastern 70,722, ἐκ τῶν ὁποίων 1,500 ὑπὲρ χήρας ἀπολεσάσης τὸν σύζυγον τῆς, καὶ 27,067 ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῆς ἐπὶ τῆς γραμμῆς North Kent καταστροφῆς.

Ὁ προσδιορισμὸς τῆς ζημίας δὲν εἶναι πάντοτε ἐκ τῶν εὐκολωτέρων ἔργων τῆς δικαιοσύνης. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς θανάτους καὶ τὰς πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητας, δύο ὄροι εἶναι ἀναπόφευκτοι, ἡ ἐξεύρεσις τῶν ἐπαγγελματικῶν εἰσοδημάτων τοῦ φονευθέντος ἢ τραυματισθέντος καὶ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ μέσου ὄρου τῆς ζωῆς, τὸν ὅποιον ἤθελεν οὗτος διαβιώσει ἐν ἐνεργείᾳ, ἐὰν δὲν συνέβαινε τὸ δυστύχημα. Τοιοῦτοτρόπως, πολλαπλασιαζομένου τοῦ ἐνιαυσίου εἰσοδήματος πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν τῆς κατὰ μέσον ὄρον ὑπολειπομένης ζωῆς, προκύπτει τὸ ποσὸν εἰς ὃ ἀνεβιβάσθη ἡ ζημία, εἴτε διὰ τὸν ἐπιζήσαντα ἐπιβάτην εἴτε διὰ τὰ πρόσωπα τὰ ἔχοντα δικαίωμα νὰ συντηρηθῶσιν ὑπ' αὐτοῦ.

Ὅλων λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν, ἡ σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία ἀποτελεῖ πρόοδον δυσυπολογίστου σημασίας. Αἱ πατριαρχικαὶ μέθοδοι τῆς μεταφορᾶς τῶν ἀνθρώπων φαίνεται, ὅτι ὀριστικῶς ἐκλείσαν τὸ στάδιον αὐτῶν, παραπέμπονται

δὲ πρὸς τὰ ἀδιαλείπτως σμικρυνόμενα ὄρια τοῦ κύκλου, τὸν ὅποιον διατρέχει ἡ ἀνθρωπότης. Ἐν τῇ νέᾳ περιόδῳ αὐτῆς ἡ ταχύτης εἶναι ὁ πρῶτος ὅρος τῆς ζωῆς. Οἱ κίνδυνοι τῆς σιδηροδρομίας εἶναι μηδὲν ἀπέναντι τῶν γενικῶν ὠφελημάτων της. Ἐὰν εἰς τοὺς τροχοὺς της δὲν λείπωσι τὰ θύματα, πόσαι μυριάδες ὑπάρξεων εὐρίσκουσι τὴν ζωὴν ἐν τῇ εὐπορίᾳ, τὴν ὅποιαν διαδίδει! Ὑπὸ τὴν κίνησιν αὐτῆς αἱ περιουσίαι αὐξάνονται, οἱ γάμοι πολλαπλασιάζονται καὶ νέοι ἄνθρωποι ἔρχονται εἰς τὸν κόσμον πολὺ πλειότερον τοῦ ὅσον κοινωνία στάσιμος καὶ ὀπισθοδρομικὴ ἐπιγινώσκει.

ΕΜΨΥΧΩΣΙΣ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΑΙΑΣ

Γενικῶς παραδεδεγμένον τυγχάνει, ὅτι ἡ ναυτιλία προσήνεγκε καὶ προσφέρει δύο εἶδη σπουδαίων ἐκδουλεύσεων καὶ ὑπηρεσιῶν πρὸς τὰ κράτη ἐκεῖνα, ἀτινα ἔχουσιν ἐκτεθειμένους τοὺς κόλπους αὐτῶν πρὸς τὴν θάλασσαν. Ὡς ἰδιωτικὴ μὲν βιομηχανία θεωρουμένη, δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἀνγκαιὸν καὶ ἰσχυρὸν ἐλατήριον πρὸς κίνησιν τῆς οἰκονομικῆς μηχανῆς τῶν κρατῶν καὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ πλούτου αὐτῶν διὰ τῆς ἐνδυναμώσεως τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τοῦ τόπου. Ὡς αἷτιον δὲ καὶ παραγωγὸς τῶν ναυτίλων οὕσα, νομίζεται καὶ εἶναι λυσιτελεστάτη πρὸς συγκρότησιν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ τῶν θαλασσιῶν δυνάμεων, καὶ συνεπῶς ἀναπόφευκτος πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν κατὰ θάλασσαν. Εἰς τὰς διττὰς μάλιστα ὑπηρεσίας ταύτας, ἄς τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν παρέχει πρὸς τὰ κράτη, προστίθεται καὶ ἑτέρα τοιαύτη, οὐχ' ἥττον σπουδαία, ἐκεῖνη τῶν μεγάλων οἰκονομικῶν ὠφελειῶν, ἄς τὰ θαλάσσια κράτη ἀποταμιεύουσιν, ὡς ἐκ τῆς μὴ ἀναποφεύκτου ὑποχρεώσεως αὐτῶν πρὸς διηνεκὴ συντήρησιν τοῦ ὀλιγοῦ ἀριθμοῦ τῶν πληρωμάτων τῶν πολεμικῶν πλοίων, ἐν καιρῷ εἰρήνης, ἐπειδὴ οἱ ἐκ τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ λαμβανόμενοι συνήθως ναῦται θεω-

ροῦνται ὡς ἀρκούντως ἐξησηκμένοι, ἐν κακουχίαις πρὸ πάντων καὶ στερησεσιν, ὅπως ἀναλάβωσι καὶ ἐπὶ πολεμικῶν πλοίων σπουδαιότερα καθήκοντα. Ἡ ἰδιόζουσα ὄθεν προστασία καὶ ἡ πρὸς τὰ πρόσω ὄθησις τῆς ναυτιλίας, παρὰ ταῖς προνομιοῦχοις ταύταις χώραις, τυγχάνει βεβαίως ἐν ἐκ τῶν πρωτίστων καθηκόντων τῶν ἀρχόντων ἐκείνων, οἵτινες ἐπιθυμοῦσι τὴν πρόοδον καὶ εὐημερίαν τῆς πατρίδος των.

Ἡ ἑλληνικὴ ἐμπορικὴ ναυτιλία ἀσθενῶς ἐποίησε τὰς ἐαυτῆς ἀρχάς, ἀλλ' αἱ πρόοδοι ὑπῆρξαν ταχέαι καὶ καταπληκτικαί, οὕτω δὲ ὁ μὲν πλοῦτος διεσπάρη ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀφόρων καὶ τελματωδῶν παραλίω, ἡ δὲ δόξα διέλαμψε κατὰ τὸν ἐθνικὸν ἡμῶν ἀγῶνα τοῦ 1821. Πρὸ τινων ὅμως ἐτῶν, ἀφ' ἐνὸς μὲν σπέρματα κακοῦ ὀργανισμοῦ ἀπρηχαιωμένου, ἡ ἔλλειψις πάσης προστασίας καὶ ἡ ἀνυπαρξία τῶν ἀναγκαιῶν προαπαιτουμένων διὰ τὴν πρόοδον τῆς ναυτιλίας διεκλάδωσαν εἰς πάντα τὰ σημεῖα τῶν ναυτικῶν τῆς Ἑλλάδος μερῶν ρίζας στασιμότητος καὶ ὀπισθοδρομήσεως, αἵτινες φραγμοὺς σχεδὸν ἀνυπερβλήτους ἤγειρον εἰς τὰς καταπληκτικὰς τῆς ναυτιλίας ἡμῶν προόδους, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ πολλαπλασιασμός τῶν ἀτμήρων ἀλλοδαπῶν σκαφῶν καὶ ἡ εἰς πάσας τὰς θαλάσσας διασπορὰ αὐτῶν κατέστησαν ἀνέφικτον τὴν κρατερὰν πάλιν τῶν ἡμετέρων Ἰστιοφόρων πλοίων. Ὁ δεύτερος ὅμως λόγος οὗτος δὲν ἦτο σπουδαῖον αἷτιον τῆς ὀπισθοδρομήσεως, πρὸς ἣν ἀπὸ δέκα καὶ πλέον ἐτῶν εἰσῆλθεν ἡ ναυτιλία ἡμῶν. Ἐν Ἑλλάδι ὑπῆρχον εὐτυχῶς τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς ἐπίδοσιν τῶν ἐπιχειρηματιῶν εἰς τὴν διὰ τοῦ συνεταιρισμοῦ κατασκευὴν ἀτμήρων σκαφῶν, καὶ πολλοὶ ἐμπορικοὶ οἴκοι καὶ τινες ἰδιωτικαὶ ἐταιρίαι, μετ' ἀπαραμίλλου ζήλου, ἔσπερξαν νὰ μὴ ἀφήσωσι τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν παρηγκωνισμένην, οὐδὲ κατεδέχθησαν νὰ βλέπωσι ταύτην νὰ περιέρχεται ταπεινῶς τὰς ἑλληνικὰς μόνον θαλάσσας, ἀλλ' ὑπὸ τὴν αἰγίδα ταύτης θέσαντες ἑκατοντάδας τινὰς ναυτίλων, — ἐξ ἐκείνων οἵτινες περιφροῦσι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀτιθάσσου ὠκεανοῦ τὴν ἀχα-

λίνωτον βίαν, ἀλλ' οἱ ὅποιοι, ἕνεκεν τῆς μαστιζούσης τὴν χώραν ἡμῶν ναυτικῆς κρίσεως, μένουσι καθ' ἑκατοντάδας ἀεργοὶ (*), — ἐζήτησαν καὶ εἰς ἑαυτοὺς νὰ προσπορίσωσι κέρδη ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ εἰς τοὺς θαλασσίους τούτους ἐργάτας νὰ δώσωσιν ἄρτον καὶ ἐργασίαν ἐπωφελεῖ. Ἀλλὰ τί ἠδύνατο οἱ ὀλιγάριθμοι καλοβηληταὶ οὗτοι ἀπέναντι τῆς ἀσυγγνώστου ἀβελτηρίας τῶν κυβερνώντων, ἀπέναντι τῆς γενικῆς στερήσεως παντὸς εἴδους προστασίας, ἀπέναντι τοῦ παντελοῦς παραγκωνισμοῦ τῆς βιομηχανίας ταύτης, ἥτις ἐδόξασε καὶ ἐπλούτισε τὴν πατρίδα ἡμῶν;

Δυστυχῶς παρ' ἡμῖν ἐπικρατεῖ πανταχοῦ παντελής ἀγνοια τῆς βαρύτητος τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν! Ἴδου ὁ λόγος δι' ὃν ἐμαράνθη τοσοῦτον προῶρος τὸ ὑπερανθήσαν ναυτικὸν ἡμῶν, ἢ κατ' ἐξοχὴν διὰ τὴν Ἑλλάδα κερδοσκοπικὴ καὶ προοδευτικὴ ἐπιχειρήσις αὕτη. Τὸ ἑλληνικὸν ἐμπορικὸν ναυτικὸν δύναται ἴσως νὰ παραβληθῆ ἐπιτυχῶς πρὸς τὸν μᾶλλον παρημελημένον ἀπόμαχον τῶν ἐνδόξων καὶ περικλεῶν μαχῶν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν ἀγῶνος, διότι οὔτε κἂν ἠξιώθη, παρὰ τῶν ἰθυόντων τὰς τύχας τῆς ἡμετέρας πατρίδος, τῆς ἐλαχίστης βοήθειας, οὐδ' ἔτυχε τῆς μικροτέρας συντάξεως, ἀλλ' ἐγκαταλελειμμένον ἐξ ὀλοκλήρου φθίνει καὶ ψυχορραγεῖ, καθ' ἣν ὥραν τὰ πάντα ἠδύνατο, ἔστω καὶ δι' αὐτὰ ἀκόμη τὰ φθίνοντα καὶ ψυχορραγοῦντα οἰκονομικὰ τῆς ἡμετέρας χώρας.

Αἱ ἐκ τῆς ὑφισταμένης κρίσεως ἀπώλειαι, αἵτινες ἐξέθεσαν καὶ ἐκθέτουσι τὸν τόπον εἰς μεγάλας καὶ ἀνυπολογί-

(*) Ἡ Ἑλλὰς σήμερον δύναται, ἐξ ὅσων γνωρίζομεν, νὰ ἀριθμῆ 60—70 ἀτμόπλοια, ὀλικῆς χωρητικότητος 25—30,000 τόννων, δι' ἃ δὲν χρειάζονται πλείοτεροι τῶν 1100—1200 ναυτῶν, καὶ 5,000 περίπου ἱστιοφόρα, ὀλικῆς χωρητικότητος 220—250,000 τόννων, δι' ἃ περ ἀπαιτεῖται ἀριθμὸς ναυτῶν 18—20,000 περίπου. Οὐχ' ἦττον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱστιοφόρων καθ' ἑκάστην ἐλαττοῦται, ἢ δ' ἀεργὸς τάξις τῶν θαλασσίων ἐργατῶν, οἵτινες ὑπερβαίνουσιν ἐν συνόλῳ τὰς 35—40,000, αὐξάνει καθ' ἑκάστην. Ἐκ τούτου νέος κίνδυνος ἐπαπειλεῖ τὸν τόπον ἡμῶν, διότι ἀπεδείχθη, ὅτι οἱ ναῦται οὗτοι εἰσὶν ἀνίκανοι πρὸς πᾶσαν ἄλλην ἐργασίαν, δι' ὅπερ καὶ πάντοτε ἐπρωτίμησαν τῆς ἀεργίας τὸν ἐκπατρισμόν.

στους ζημίαις, ἐγένοντο ἐπὶ τέλους τὸ αἷτιον τῆς διεγέρσεως τῆς κοινῆς γνώμης καὶ τοῦ τύπου. Μόνοι οἱ ἀρμόδιοι παρ' ἡμῖν τηροῦσι νεκρικὴν σιγὴν καὶ περὶ οὐδενὸς ἄχρις ὥρας φροντίζουσιν, ἀδιαφοροῦντες ἀσυγγνώστως περὶ τῶν τρόπων τῆς θεραπείας καὶ παραβλέποντες τὸ ἐξαιρετικὸν τῆς σημερινῆς περιστάσεως πρὸς παραδοχὴν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ κκοῦ μέσων. Καὶ ἐν τούτοις, αἱ κατὰ καιροῦς κυβερνήσεις, ἀφοῦ πολλὰ ἑκατομμύρια ἐδαπάνησαν διὰ νὰ εὐκολύνωσι τὴν κατὰ ξηρὰν συγκοινωνίαν, — τοῦθ' ὅπερ πολὺ ἀμφιβάλλομεν ἂν ἐπετεύχθη διὰ τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Ἀθηνῶν-Πατρῶν, τοῦ διανύοντος κατ' ἀνωτάτην ταχύτητα 20 χιλιόμετρα καθ' ὥραν..... ἢ διὰ τῶν εἰς ὅλα τὰ ἀπόκεντρα τῆς Ἑλλάδος μέρη κατασκευασθειῶν ἀμαξητῶν ὁδῶν, — εἶχον καθῆκον ἀπαραιτήτων νὰ φροντίσωσι καὶ ἐμψυχώσωσι καὶ τὴν κατὰ θάλασσαν τοιαύτην, ἐξ ἧς ἀναμφισπῶτως μεγαλειτέρα θὰ ἦτο ἢ τε ἠθικὴ καὶ ὕλικὴ ὠφέλεια τῆς πατρίδος ἡμῶν.

Ἡ ἐμψύχωσις δὲ αὕτη ἠδύνατο καὶ δύναται καταλλήλως νὰ ἐπιτευχθῆ διὰ πολλῶν καὶ διαφόρων μέσων: Ἐν πρώτοις διὰ τῆς ἐκ μέρους τοῦ κράτους καταθέσεως τῶν πρώτων κεφαλαίων πρὸς σύστασιν *ναυτικῆς τραπεζῆς*, δανειζούσης τὰ κεφάλαιά τῆς ἐπὶ μετρίῳ τόκῳ 4 ἢ 5 τοῖς 0/0 καὶ ἐπὶ μακρᾷ προθεσμίᾳ 15 ἢ 20 ἐτῶν, νομιμοποιουμένης τῆς ὑποθήκης ἐπὶ τῶν πλοίων καὶ μάλιστα ἐπιτρεπομένης τοιαύτης καὶ ἐπὶ τῆς ἐν τῷ σκάφει ἐξ ἀδιαίρετου μερίδος τῶν δανεισθέντων κατὰ μέρος συνιδιοκτητῶν, τοῦθ' ὅπερ καὶ τὰ δάνεια θὰ διευκόλυνε καὶ εἰς τοὺς δανειζομένους σπουδαίως θὰ ἐσύμφερεν. Εἶτα διὰ τῆς παρὰ τοῦ κράτους προστασίας καὶ ἐπιτηρήσεως ἢ ἐξελέγξεως τῶν ἰδιωτικῶν, ἐκ μικρῶν κατὰ μέρος κεφαλαίων συγκροτουμένων, ἐταιριῶν, δι' ὧν τὰ κατὰ μέρος ἄγωνα καὶ ἀνίκανα πρὸς ἀποτελεσματικὴν χρῆσιν κεφάλαια θὰ ἐγίνοντο αἷτια συσσωρεύσεως μεγάλων κεφαλαίων, ἀναγκαίων διὰ τὰς μεγάλας ταύτας ἐπιχειρήσεις, δι' ἃς τὸ μικρὸν κεφάλαιον δυσκόλως παρὰ τοῦ κυρίου του καθιεροῦται, ἕνεκεν τῶν παρ' ἡμῖν συμπαρομαρτουςῶν συνῆ-

θως τὰς παραπλησίαις ἐπιχειρήσεσι καταχρήσεων, ἀλλὰ πρὸς ἃς θὰ ἐσύρετο, διότι τὸ δέλεαρ τοῦ μεγαλειτέρου κέρδους θὰ ἠλέκτριζε τοὺς μικροὺς κεφαλαίουχους, ἅμα αἱ κυβερνήσεις ἐπέβλεπον διὰ τοῦ αὐστηροῦ των ὄμματος καὶ ἐξήλεγχον τὰ γινόμενα. Τέλος διὰ τῆς παραδοχῆς τοῦ νεωτερίζοντος ἰταλικοῦ συστήματος, δι' οὗ δῶρα σπουδαῖα (primes), ἀναλόγως τῆς χωρητικότητος τῶν κατασκευαζομένων σκαφῶν, εἴτε ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως τῶν πλοίων τούτων κατ' ἔτος, χορηγοῦνται εἰς τοὺς συντελοῦντας πρὸς συντήρησιν καὶ εὐημερίαν τῆς ναυτιλίας. Τὰ μέσα δὲ ταῦτα πάντα δύνανται οὐ μόνον χωριστὰ καὶ κατ' ἴδιαν, ἀλλὰ καὶ συνάμα, κατὰ μετριώτερον, ἐὰν ᾗτο ἀνάγκη, βαθμύν, νὰ ἐφαρμοσθῶσι διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ἀποτελεσματικωτέρου τέλους.

Διὰ τὴν πραγματικὴν ἀναζωογόνησιν τῆς ναυτιλίας ἡμῶν, ἐκτὸς τῶν ναυτικῶν τραπεζῶν, τῶν μέσων καὶ τρόπων τοῦ συνεταιρισμοῦ τῶν μικρῶν κεφαλαίων καὶ τῶν δῶρων (primes), πολλὰ ἀναγκαιότατα δύναται τις νὰ προτείνῃ. Καὶ πρῶτον μὲν τὴν σύστασιν *ναυτικῶν σχολῶν*. Ἡ ναυτικὴ ἐκπαίδευσις καθίσταται ἀπαραίτητος, ἐὰν ἐπιθυμοῦμεν νὰ δώσωμεν σπουδαίαν ὄθησιν πρὸς τὰ πρόσω εἰς τὴν ὀπισθοδρομήσασαν ναυτιλίαν ἡμῶν. Οἱ Ἕλληνες πλοίαρχοι ἐὰν εἶχον τύχει ναυτικῆς τινος παιδεύσεως καὶ ἐὰν ᾗσαν κάτοχοι δύο ξένων γλωσσῶν, θὰ ᾗσαν, ἐξ ὧσων γνωρίζομεν, τὸ μῆλον τῆς ἐρίδος τῶν ἰδιοκτητῶν ἀτμοπλοίων ἀλλοδαπῶν. Τὸ ὀλιγαρκὲς αὐτῶν, ἢ αὐστηρὰ οἰκονομία, εἰς ἣν ἐκ φύσεως φαίνεται, εἰσὶ προικισμένοι, ἢ γενναϊότης καὶ καρτερικότης αὐτῶν δὲν τυγχάνουσιν ἄγνωστα προσόντα εἰς τοὺς θαυμάζοντας τοὺς Ἕλληνας πλοίαρχους ἀλλοδαπούς. Δεύτερον, ἐκτὸς τῶν ναυτικῶν σχολῶν, ἀναγκαῖα ἀποβαίνει καὶ ἡ ταχεῖα ἐπιψήφισις ἐμπορικῶν καὶ ναυτικῶν συμβάσεων μετ' ἄλλων κρατῶν καὶ ἀτμοπλοικῶν ξένων ἐταιριῶν. Διὰ τῶν συμβάσεων τούτων δεόν νὰ ἐπιζητηθῶσι τὰ μέσα τῆς προστασίας τῆς περιφρονηθείσης πολλάκις ἄχρι τοῦδε, εἰς ξένους λιμένας, ἡμετέρας σημαίας, νὰ χορηγηθῶσι δὲ διάφοροι

προνομία πρὸς αὐτὴν ὡς αἱ εἰς ἀλλοδαπὰς ἐταιρίας ἀπονεμηθεῖσαι κατὰ κειροῦς. Πρὸ πάντων ὅμως ἐπέιγον τυγχάνει νὰ ἰδρυθῇ μέγα ἀσφαλιστικὸν κατάστημα, δυνάμενον νὰ ἀσφαλίζῃ πάντα τὰ ἑλληνικὰ ἀτμόπλοια. Τὸ ἀσφαλιστικὸν τοῦτο κατάστημα εἶναι βέβαιον, ὅτι θὰ προξενήσῃ σπουδαίας ὠφελείας εἰς τὸν τόπον καὶ ὅτι σειρὰ μεγάλων κερδῶν θὰ στέψῃ τὰς ἐπιχειρήσεις του, ἐὰν ἡ συνήθης μανία τῶν καταχρήσεων πολεμηθῇ καταλλήλως. Πρέπει νὰ ὑπολογίσῃ τις, ὅτι ἕκαστον τῶν ἑλληνικῶν ἀτμοκινήτων πληρώνει κατὰ μέσον ὄρον 40—50,000 δραχμῶν καὶ πλέον ἑτησίως εἰς τὸ *Vérité*, χάριν ἀσφαλιστρῶν, ἵνα ἴδῃ ὅποσον χροῖμα ἐξέρχεται κατ' ἔτος τῆς Ἑλλάδος μόνον διὰ τὴν τῶν ἀτμοπλοίων ἀσφάλειαν.

Πολλὰ ἀκόμη ἄλλα ἐλλείψεις δὲν ἔτυχον παρ' ἡμῖν οὐδὲ τῆς ἐλαχίστης προσοχῆς ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων, ἀλλ' αὐταὶ θεωροῦνται ὡς συνέπεια μᾶλλον τῆς καλῶς λειτουργούσης ναυτιλίας. Οὕτως ἡ παντελής παρ' ἡμῖν ἀγνοία τῶν κατὰ τοὺς πλοῖα παραδεδεγμένων κανόνων, ἢ ἀνυπαρξία πολλῶν ἀναγκαιοτάτων βιβλίων, ἢ ἄλλειψις τῶν λιμενικῶν καὶ φαρικῶν ὁδηγῶν, τῶν γεωγραφικῶν εἰδικῶν χαρτῶν, τῶν τηλεγραφικῶν σημείων καὶ τῶν ἐπεξηγηματικῶν ὁδηγῶν τούτων κλπ. πάντα ταῦτα παρημελήθησαν παρ' ἡμῖν καὶ οὐδέποτε φροντίς παρὰ τινος ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν ἐλήφθη περὶ τούτων, οὔτε κἂν πρὸς ἀπλήν μετάφρασιν ὠφελίμων τινῶν βιβλίων ἐλαχίστη διαταγὴ ἐδόθη.

Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις περὶ τῆς ἐλσεινῆς καταστάσεως τῶν ἡμετέρων παραλίων, περὶ τοῦ ἀλιμένου αὐτῶν, περὶ τῆς ἐπὶ πολλῶν σημείων ἀνυπαρξίας φάρων μεγάλης φωτιστικῆς δυνάμεως; Ὅσον αἰσιόδοξοι καὶ ἂν ζητήσωμεν νὰ φανῶμεν, τὰ πράγματα κραυγάζουσι, καὶ δὲν δυνάμεθα παρὰ νὰ ἀπογοητευώμεθα, ἐνόσφ βλέπομεν τὴν ἀπελπιστικὴν κατάστασιν ταύτην βασιλεύουσαν, ἀφοῦ γνωρίζομεν ὅτι καὶ φαρικὰ δικαιώματα, 15 λεπτῶν κατὰ τόννον, καὶ λιμενικὰ 10 λεπτῶν, πληρώνονται τακτικῶς παρὰ τῶν ἰδιοκτητῶν ἀτμοπλοίων καὶ ἰστιοφόρων πρὸ οὐ μικροῦ χρόνου. Τὰ ὑπάρ-

χοντα λιμενικά κεφάλαια, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κακῶς διετέθησαν, καὶ πολλαὶ κατὰ καιροὺς γενόμεναι παρὰ τῶν ἰσχυρόντων καταχρήσεις ἀπέτρεψαν τοὺς βουλομένους νὰ διαθέσωσι ταῦτα ὑπὲρ τοῦ προορισμοῦ των.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν τοῦ νὰ ποιήσωμεν ἐν ὀλίγοις λόγον περὶ τῶν ναυτικῶν συντάξεων. Ναύτης ὑπηρετίας ἐπὶ δεκαετίαν καὶ ἀνίκανος κατασταθεὶς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, δύναται νὰ λαμβάνῃ παρὰ τοῦ Ἀπομαχικοῦ Ταμείου 10—15 δραχ. κατὰ μῆνα, λόγῳ συντάξεως. Ἡ γλισχρότης τῆς συντάξεως ταύτης καὶ ἡ ἀπειρία τῶν δυσκολιῶν, ἃς συνήθως οἱ ἀρμόδιοι καταβάλλουσι πρὸς παροχὴν ταύτης, ἔτι δὲ ἡ ἀπαρκίητος βοήθεια τῶν κ.κ. βουλευτῶν, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποθομένου, τυγχάνουσι πάντα θεσμοὶ — δυνάμεθα μετὰ λύπης νὰ εἰπώμεν — οἵτινες δέον τάχιστα νὰ ἐκλείψωσι. Καὶ ἐν πρώτοις δὲν εἶναι δίκαιον θαλάσσιος ἐργάτης, τὴν ζωὴν καταστρέψας ἐν μέσῳ περιπετειῶν, καταιγίδων καὶ τῶν τοῦ ὠκεανοῦ κυμάτων, νὰ καταφεύγῃ εἰς δεκάδραχμον μόνον σύνταξιν, ὅπως δυνηθῇ πολλάκις διὰ ταύτης νὰ ἐξασφαλίσῃ, εἰς τὸ τέλος τοῦ βίου του, τὸν ἐπιούσιον αὐτοῦ ἄρτον καὶ ἐκεῖνον τῆς οἰκογενείας του· δεύτερον δὲν εἶναι λογικὸν καὶ ἡ τοῦ ναύτου ἔννομος ἀξίωσις αὕτη νὰ ἤρτηται, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐκ τῆς βουλευτικῆς ἐπιρροῆς. Ἔως πότε ἡ τῆς ρουσφετοκρατίας βασιλεία θὰ δεσπόζῃ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος;

Κατὰ τὴν γνώμην λοιπὸν ἡμῶν, ἡ ἐμψύχωσις καὶ ἡ εὐημερία τῆς ἡμετέρας ναυτιλίας ἐξαρτᾶται κατὰ τὸ ὅλον σχεδὸν ἐκ τῆς παρεμβάσεως τοῦ κράτους καὶ τῆς προστασίας αὐτοῦ, καὶ κατ' ἐλάχιστον βαθμὸν ἐκ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, ἥτις, ὡς νομίζομεν, μετὰ μεγάλης προθυμίας θὰ ζητήσῃ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ταύτῃ τὴν τοποθέτησιν τῶν κεφαλαίων τῆς. Ἡ προστασία ὅμως αὕτη δὲν πρέπει νὰ βραδύνη ἐπὶ πολὺ ἀκόμη, διότι, φρονοῦμεν, ὅτι ὅσῳ πλεότερον ἀναβάλλεται, τόσῳ περισσότερον δυνάμεθα νὰ σχηματίζωμεν πεποιθήσιν, ὅτι θέλει ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ ἐτοιμοθανάτου σχεδὸν ἀσθενοῦς. Ἡ παρούσα μάλιστα ὄρα τυγχάνει ἡ ἀρίστη

πρὸς κατασκευὴν μεγάλων ἀτμοκινήτων σκαφῶν. Αἱ τιμαὶ αὐτῶν ὑπέστησαν ἐσχάτως σπουδαίας ἐκπτώσεις, καὶ ἀτμόπλοιοι, οὔτινος ἢ ἀξία, πρὸ διετίας, ὑπερέβαινε τὰς 25, 000 λιρῶν στερλινῶν, κατασκευάζεται σήμερον εἰς τὰ ναυπηγεῖα τῆς Ἀγγλίας μὲ διαφορὰν ἐπὶ ἕλαττον 4—5000 λιρῶν. Ἐκτὸς ὅμως τῆς διαφορᾶς τῆς τιμῆς ὀφειλομέν νὰ μνημονεύσωμεν, ὅτι καὶ ἡ ἐλάττωσις τῶν ἀναγκαίων διὰ τοὺς πλόας δαπανῶν κατωρθώθη ἐσχάτως, διότι καὶ γαιανθράκων καὶ ἐλαίου (*) καὶ ὑπηρεσιῶν ἐγένοντο σπουδαῖαι οἰκονομίαι παρὰ τῶν πρακτικῶν Ἀγγλων, καὶ τὸ κυριώτερον πάντων εἶναι ὅτι καὶ ἡ ταχύτης ἠυξήθη κατὰ μέγιστον βαθμὸν. Τοιοῦτοτρόπως δὲ τὰ σήμερον κατασκευαζόμενα ἀτμοκίνητα δύνανται νὰ συναγωνίζωνται ἀρίστως πρὸς πάντα τὰ πρὸ δεκαετίας κατασκευασθέντα, ἅτινα πιθανῶς νῦν νὰ θεωρῶνται καὶ ὡς ἀσύμφορα.

Ἡ Ἑλλάς, ἐντὸς ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν, θὰ συνδεθῇ σιδηροδρομικῶς μετὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Εἶναι ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι οἱ ἄρχοντες ἡμῶν θέλουσιν ἐπὶ πολὺ ἀκόμη βραδύνει νὰ θέσωσι τὸ ἡμέτερον κράτος ἐπὶ τῆς προοδευτικῆς ταύτης ὁδοῦ. Ἐνεκεν ὅμως τῆς ἐξαιρετικῆς καὶ προνομιακῆς, οὕτως εἰπεῖν, θέσεως τῆς χώρας ἡμῶν, θέλει βεβαίως ἀποθῆ αὕτη τὸ κέντρον τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου διὰ πάντα σχεδὸν τὰ ἐμπορεύματα τὰ προωρισμένα διὰ τὰ ἀπώτατα μέρη τῆς Ἀνατολῆς, καθὼς καὶ διὰ τὰ ἀποικιακά, ἅτινα ἐκεῖθεν εἰσαγόμενα, εἶναι προωρισμένα διὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν κατανάλωσιν. Ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ ἑλληνικὴ ναυτιλία βεβαίως θέλει πρωτοστατήσῃ κατὰ τὴν μέλλουσαν οἰκονομικὴν ταύτην ἐπανάστασιν, καὶ, προϊόντος τοῦ χρόνου, ὁ πλοῦτος καὶ τὰ κεφάλαια θέλουσι πολλαπλασια-

(*) Ἡ ἡμερησία κατανάλωσις γαιανθράκων ἀτμοπλοίου κατασκευασθέντος πρὸ πενταετίας εἶναι 17 1/2 τόννων, ἐνῶ ἐτέρου τῆς αὐτῆς χωρητικότητος καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως ἵππων, κατασκευαζομένου σήμερον, ἔσται 13 μόνον τόννων. Ἡ ἡμερησία κατανάλωσις ἐλαίου ἐν ἀτμοπλοίῳ κατασκευασθέντι πρὸ πενταετίας εἶναι 58 περίπου ὀκάδων, ἐνῶ ἐν ἐτέρῳ ὁμοίῳ κατασκευαζομένῳ σήμερον ἔσται 14 μόνον ὀκάδων.

σθη ἐν τῇ μικρᾷ ἡμῶν πατρίδι, ἡ δὲ πίστις καὶ ἡ ἔννομος τάξις θέλουσι παγιωθῆ, ὅπως τάχιστα δυναθῶμεν νὰ στρέψωμεν τὸ ὄμμα καὶ πρὸς ἄλλου εἶδους σπουδαίας ὡσαύτως καὶ μεγάλας ἐπιχειρήσεις.

Καθῆκον λοιπὸν ἀπαρτίτητον τῶν κυβερνήσεων εἶναι ἡ σύντονος καὶ ἄμεσος παροχὴ παντός εἶδους προστασίας εἰς πάντα τὰ ὑπάρχοντα σήμερον ἀτμοκίνητα σκάφη, ἡ χειραφέτησις καὶ σπουδαία χρηματικὴ χορηγία πρὸς τὰς ὑπαρχούσας ἀτμοπλοικὰς ἐταιρίας καὶ, μετὰ ταῦτα, ἡ μελέτη τῶν προτεινομένων μέσων πρὸς ἀναζωογόνησιν τῆς ναυτιλίας, ἵνα ταχέως προσπορισθῶσι τῇ ἐκτάκτως, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της, εὐνοουμένη χώρᾳ ἡμῶν τὰ πολυειδῆ καὶ παντοῖα ἀγαθὰ, ἅτινα τὰ ἄλλα θαλάσσια κράτη ἀπολαμβάνουσι πρὸ πολλοῦ εὐημεροῦντα.

E. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1887

Ἐχομεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπίσημον κατάστασιν τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1887 ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς ἑλληνικῆς ἐπικρατείας. Ἀπὸ προϋπολογισθέντων ἐσόδων 94,656,907 δραχμῶν, ἐβεβαιώθησαν 80,151,718, ἧτοι ἐπὶ ἕλαττον 14.5 ἑκατομμύρια, καὶ εἰσεπράχθησαν 65,978,375, ἧτοι ἐπὶ ἕλαττον 14.5 ἑκατομ. ἀπέναντι τῶν βεβαιωθέντων καὶ 28.6 ἑκατομ. ἀπέναντι τῶν προϋπολογισθέντων. Τὰ ἔσοδα ταῦτα εἶναι τὰ τακτικά, ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἐκτάκτα, τὰ ἐπὶ τῶν τελευταίων ἐθνικῶν δανείων τῶν 170 καὶ 135 ἑκατομμυρίων, ἐκ τῶν ὁποίων εἰσεπράχθησαν 100,784,809 δραχμ. Ὡστε ἀπὸ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων ἐσόδων τῆς ἡ ἐλληνικῆς ἐπικρατείας ἐν ἔτει 1887 εἰσέπραξεν 170,292,552 δρ.

Τὰ κατὰ τὸ προκείμενον ἔτος 1887 ἐξόδα τῆς ἑλληνικῆς ἐπικρατείας προϋπελογίσθησαν εἰς 119,755,421 δραχμὰς (94,269,188 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ, 2,500,000 δι' εἰδι-

κοῦ νόμου καὶ 22,986,233 διὰ Β. διαταγμάτων). Ἐὰν ὑποθέσωμεν, ὅτι πάντα τὰ ἐξόδα ταῦτα ἐπληρώθησαν, ἀφαιρουμένων αὐτῶν ἐκ τοῦ εἰρημένου ἀθροίσματος τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων ἐσόδων, ἀπομένουσιν κατὰ τὴν 1 ἰανουαρίου 1888 ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ διαθέσιμα 50,537,137 δρ. Ἄλλ' ἐκ τῆς ὑπ' ὄψιν ἐπίσημου καταστάσεως προκύπτει, ὅτι ἐπληρώθησαν οὐχὶ πάντα τὰ ἐξόδα, ἀλλὰ μόνον 81,831,587. Ἐπομένως τὸ ἐκ τῶν ἐσόδων ἀπομένον διαθέσιμον κεφάλαιον ἀναβιβάζεται εἰς 88,460,965 δρ. Εἶναι καὶ ἄλλο τι, ὅπερ δεόν νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν περὶ τὰ δημόσια πράγματα ἐνδιαφερομένων. Ἐπὶ 119.7 ἑκατομμυρίων δραχμῶν πραγματοποιητέων ἐξόδων καταβάλλονται μόνον 81.8, ἧτοι καθυστερεῖται σχεδὸν τὸ ἓν τρίτον. Ἡ καθὼς ἐσημειώθησαν 37.9 ἑκατομ. δραχμῶν, εἰς δαπάνην τῆς ἐπικρατείας, ἡ, ἂν καλῶς, τίνοσ ἔνεκα τὸ κράτος, ἔχον 88.4 ἑκατομμύρια διαθέσιμα δὲν πληροῖναι τὰ 37.9 τῶν κεκανονισμένων δαπανῶν του; Αὕτη εἶναι ἡ γλῶσσα τῶν ἐπίσημων ἀριθμῶν, ἀλλ' εἶναι ἄρα γε καὶ ἡ γλῶσσα τῆς ἀληθείας; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀγόμεθα ἐπὶ τῇ κατὰ πᾶν βῆμα παρατηρουμένη ἀμηχανίᾳ τῆς κυβερνήσεως περὶ τὴν θεραπείαν τῶν προχειροτέρων χρηματικῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπικρατείας.

Αἱ διάφοροι πηγαὶ τῶν δημοσίων ἐσόδων τῆς ἑλληνικῆς ἐπικρατείας δύνανται νὰ καταταχθῶσιν εἰς δύο κεφαλαίους κατηγορίας. Ἡ μὲν περιλαμβάνει ἐκεῖνας, τῶν ὁποίων ἐκάστη προϋπολογίζεται ὡς πλεον τοῦ ἑκατομμυρίου δραχμῶν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ἀποφέρουσα, ἡ δὲ περιλαμβάνει τὰς μικροτέρας παραγωγικότητος πηγὰς. Θέλομεν πραγματευθῆ ἰδιαίτερος περὶ τῶν πηγῶν ἑκατέρας τῶν κατηγοριῶν τούτων, ἐν τῇ προκρίσει νὰ δώσωμεν τὴν γενικὴν ἔννοιαν τῆς οἰκονομικῆς δυνάμεως τοῦ δημοσίου θησαυροῦ τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τε τῶν σημαντικωτέρων καὶ τῶν δευτερευουσῶν πηγῶν αὐτοῦ. Οἱ ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ ἐπόμενοι ἀριθμοὶ δεικνύουσι χιλιάδας δραχμῶν, παραλειπομένων τῶν μικροτέρων τῆς χιλιάδος μονάδων, τὰ δὲ ἐλλείμματα ἢ πε-

ρισσεύματα τῶν εἰσπραχθέντων ἐκτίθενται σχετικῶς πρὸς τὰ προϋπολογισθέντα, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τὴν βᾶσιν τῆς οἰκονομικῆς διοικήσεως, διότι ἐπὶ ταῖς προϋπολογιζομέναις προσδοκίαις εἰσπράξεων ἀναλαμβάνει τὸ κράτος τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν αὐτοῦ. Ἡ βεβαίωσις τῶν φόρων εἶναι τὸ πρῶτον στάδιον τῆς εἰσπράξεως αὐτῶν, ἀνήκει ἐπομένως μᾶλλον εἰς αὐτὴν παρὰ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ προϋπολογισμοῦ θεωρίαν.

A.

α') Φόρος ἐπὶ τῶν ἀροτριῶντων κτηνῶν, προϋπολογισθέντα 2,760 χιλ. βεβαιωθέντα 2,518, εἰσπραχθέντα 1,787, ἔλλειμμα 973. β') Ἐγγειοὶ φόροι εἰσπραττόμενοι εἰς τὰ τελωνεῖα, προῦπ. 5,431, βεβ. καὶ εἰσπρ. 3,817, ἔλλ. 1,614. γ') Φόρος ἐπὶ τῶν ζώων, προῦπ. 3,600, βεβ. 2,999, εἰσπρ. 2,264, ἔλλ. 1,336. δ') Φόρος ἐπὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων, προῦπ. 3,240, βεβ. 2,013, εἰσπρ. 734, ἔλλ. 2,506. ε') Φόρος ἐπὶ τῶν οἰκοδομῶν, προῦπ. 2,520, βεβ. 1,515, εἰσπρ. 346, ἔλλ. 2,714. ς') Φόρος ἐπὶ τοῦ οἴνου, προῦπ. 3,168, βεβ. 777, εἰσπρ. 71, ἔλλ. 3,091. ζ') Τελωνιακὰ τέλη, προῦπ. 27,555, βεβ. καὶ εἰσπρ. 25,759, ἔλλ. 1,796. η') Ὑπερτίμησις τῶν εἰς τὰ τελωνεῖα εἰς μεταλλικὸν εἰσπραττομένων τελῶν εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς, προῦπολ. 4.020, βεβ. καὶ εἰσπρ. 3,749, ἔλλ. 271. θ') Δικαίωμα κατανάλωσος καπνοῦ, προῦπ. 3,254, βεβ. 1,674, εἰσπρ. 1.673, ἔλλ. 1,681. ι) Μονοπώλιον σιγαροχάρτου, προῦπ. 1,577, βεβ. καὶ εἰσπρ. 1,204, ἔλλ. 373. ια') Μονοπώλιον πετρελαίου, προῦπ. 4,000, βεβ. 3,642, εἰσπρ. 3,493, ἔλλ. 507. ιβ') Τηλεγραφεῖον, προῦπ. 1,000 βεβ. 1,039, εἰσπρ. 984, ἔλλ. 16. ιγ') Ἀλικαί, προῦπ. 2,100, βεβ. καὶ εἰσπρ. 1,293, ἔλλ. 807. ιδ') Προσωριναὶ δόσεις γαιῶν καὶ φυτειῶν, προῦπ. 2,250, βεβ. 2,412, εἰσπρ. 373, ἔλλ. 1,877. ιε') Πάγια δόσεις γαιῶν καὶ φυτειῶν, προῦπ. 2,000, βεβ. 586, εἰσπρ. 134, ἔλλ. 1,866. ις') Χρεωλυτικοὶ τόκοι δόσεων γαιῶν καὶ φυτειῶν 1879—1884, προῦπ. 1,000, βεβ.

106, εἰσπρ. σχεδὸν 0, ἔλλ. 999. ιζ') Εἰσπράξεις λόγῳ πολιτικῶν συντάξεων, προῦπ. 1,050, βεβ. 286, εἰσπρ. 282, ἔλλ. 768.—ιη') Χαρτόσημον, πρόσθετα τέλη αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν μερισμάτων τῶν ἀνωτύμων ἐταιριῶν, προῦπ. 7.775, βεβ. καὶ εἰσπρ. 8,028, περίσσευμα 253. ιθ') Ταχυδρομεῖον, προῦπ. 1,000, βεβ. καὶ εἰσπρ. 1,045, περίσσε. 45. κ') Δημόσια ἔξοδα κεκλεισμένων χρήσεων, προῦπ. 2,800, βεβ. καὶ εἰσπρ. 3,449, περίσσε. 649.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἴκοσι πηγῶν τοῦ δημοσίου θησαυροῦ τῆς Ἑλλάδος αἱ πρῶται δέκα ἐπτὰ παριστώσιν ἔλλειμμα καὶ αἱ τελευταῖαι τρεῖς περίσσευμα. Προϋπολογισθεῖσαι αἱ πρῶται συλλήβδην εἰς 70,525,000 δραχμῶν παρήγαγον 47,186,000, ἐπομένως καθυστέρησαν 33,339,000! Δὲν ζετάζομεν ποῖα μεταξὺ τῶν δέκα ἐπτὰ τούτων πηγῶν εἶναι αἱ μᾶλλον ἐλλειμματικαί, διότι θέλομεν νὰ ἀναγκάσωμεν τὸν ἀναγκωστήν, ἵνα ἐκτελέσῃ μόνος τὴν ἐργασίαν ταύτην, ἐπιθεωρῶν καὶ δεύτερον τὴν ἡγουμένην ἀπογραφὴν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς τρεῖς πηγὰς τὰς παριστώσας περίσσευμα, προϋπολογισθεῖσαι αὐταὶ εἰς 11,575,000 δρ. εἰσῆγαγον ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ 12,522,000, ἧτοι 947,000 ἐπὶ πλέον, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ πρὸς αὐξήσιν κατὰ 1/13 περίπου.

B.

Ἐκ τῶν πηγῶν τῆς δευτέρας κατηγορίας, ἧτοι τῶν προϋπολογιζομένων ὡς παραγωγικότητος ὀλιγώτερον τοῦ ἑκατομμυρίου, θέλομεν πραγματευθῆ μόνον τὰς ἀναριθμοζόμενας ἀνω τῶν 100 χιλ. δρ. πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐκ τῶν ἐκτεθεισῶν σημαντικωτέρων πηγῶν εἰκόνας. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς μικροτέρας τῶν 100 χιλ. δραχ. εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ὑπολειπομένας πηγὰς, αὐταὶ ἀναριθμοζόμεναι ὁμοῦ εἰς 750 χιλ. δραχ. περίπου, ἐλαχίστην ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς ἐπικρατείας ἐπιρροήν.

α) Φόρος ἐπὶ τοῦ ἐλαίου, προῦπ. 400 χιλ. βεβ. 692, εἰσπρ. 236, ἔλλ. 164. β') Ἐγγειοὶ φόροι καὶ δικαίωμα ἐπικαρπίας βοσκῶν, προῦπ. 180, βεβ. 28, εἰσπρ. 7, ἔλλ. 173. γ') Φόρος 5 ο/ο ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ἀνωτύμων ἐται-

ρειών, προϋπ. 300, βεβ. και εισπρ. 146, έλλ. 154. δ') Πρόστιμα, προϋπ. 300, εισπρ. 72, έλλ. 80. ε) Κληρονομικὰ τέλη, προϋπ. 100, βεβ. 29, εισπρ. 19, έλλ. 81. ζ') Διάφορα δικαίωματα, προϋπ. 265, βεβ. 148, εισπρ. 139, έλλ. 126. ζ') Τέλη παιγνιοχάρτων, προϋπ. 500, βεβ. 243, εισπρ. 217, έλλ. 283. η') Δικαίωμα καταναλώσεως πνευματωδών ποτών, προϋπ. 900, βεβ. 356, εισπρ. 333, έλλ. 567. θ') Δικαίωμα προξενικών τελών, προϋπ. 600, βεβ. 459, εισπρ. 409, έλλ. 191. ι) Τέλη επί των εισιτηρίων ατμοπλοίων, προϋπ. 175, βεβ. και εισπρ. 158, έλλ. 17. ια') Μεταλλεία και ορυκτά, προϋπολ. 654, βεβ. 221, εισπρ. 206, έλλ. 448. ιβ') Δικαίωμα θηραϊκής γης, μυλοπετρών κλπ. προϋπ. 107, βεβ. και εισπρ. 57, έλλ. 50. ιγ') Ίχθυοτροφεία, προϋπ. 506, βεβ. 507, εισπρ. 478, έλλ. 28. ιδ') Δάση, προϋπ. 938, βεβ. 807, εισπρ. 775, έλλ. 203. ιε') Φόρος βλακνοκάρπου κλπ. δια θαλάσσης εξαγομένου, προϋπ. 226, βεβ. και εισπρ. 72, έλλ. 154. ις') Περιβόλια και άλλα κτήματα, προϋπ. 205, βεβ. 183, εισπρ. 97, έλλ. 108. ιζ') Χρέη εκ προικοκτησιών άνανεωθέντα κατά τον Σ' νόμον, προϋπ. 245, βεβ. 247, εισπρ. 37, έλλ. 208. ιη') Δικαστείς πιστώσεις φθαρτών κτημάτων, προϋπ. 215, βεβ. 222, εισπρ. 111, έλλ. 104. ιθ') Προκαταβολαι γαιών και φυτειών, προϋπ. 150, βεβ. 21, εισπρ. 20, έλλ. 130. κ') Δικαστικά έξοδα εν γένει, προϋπ. 600, βεβ. 957, εισπρ. 62, έλλ. 538. κα') Απόληψις εξόδων άπαραριθμήσεως ζώων κλπ. προϋπ. 100, βεβ. 25, εισπρ. 5, έλλ. 95. κβ') Διόδια έθνικών και έπαρχιακών όδών, προϋπ. 220, βεβ. 191, εισπρ. 168, έλλ. 52. κγ') Δίδακτρα μαθητών στρατιωτικής σχολής, προϋπ. 130, βεβ. και εισπρ. 18, έλλ. 112. κδ') Έπιστροφαι χρημάτων, προϋπ. 500, βεβ. 56, εισπρ. 48, έλλ. 452. κε') Απόληψις έκλογικών εξόδων, προϋπ. 310, βεβ. 103, εισπρ. 30, έλλ. 280. κς') Στρατολογικά έξοδα, προϋπ. 610, βεβ. 460, εισπρ. 438, έλλ. 172. κζ') Απόληψις εξόδων κοινοποιήσεων και έγγραφών ύποθηκών προς εκτέλεσιν του νόμου περι γαιών

και φυτειών, προϋπ. 200, βεβ. 66, εισπρ. 7, έλλ. 193. κη') Έκποιήσις ακινήτων μοναστηριακών κτημάτων, προϋπ. 155, βεβ. 153, εισπρ. 28, έλλ. 127. κθ') Πολυτελείς ένοικιάσεις μοναστηριακών κτημάτων, προϋπ. 260, βεβ. 246, εισπρ. 168, έλλ. 92. λ') Άνανεωθέντα χρέη κατά τον ΠΑΔ' νόμον, προϋπ. 110, βεβ. 112, εισπρ. 41, έλλ. 69.— λα') Τέλη επί των εισιτηρίων σιδηροδρόμων, προϋπ. 150, βεβ. και εισπρ. 156, περίσσευμα 6. λβ') Τόκοι ύπερημερίας, προϋπ. 225, βεβ. και εισπρ. 302, περίσ. 77. λγ') Άντίτιμον εκποιουμένου ύλικού στρατιωτικής και ναυτικής ύπηρεσίας, προϋπ. 360, βεβ. 1:306, εισπρ. 1.149, περίσ. 789. λδ') Διαφορά αξίας άνταλλασσομένων νομισμάτων, προϋπ. 115, βεβ. 745, εισπρ. 740, περίσ. 625. λε') Διάφορα εισοδήματα, προϋπ. 170, βεβ. 393, εισπρ. 347, περίσ. 177.

Έκ των άνωτέρω της δευτέρας κατηγορίας τριάκοντα και πέντε πηγών του δημοσίου θησαυρού της Ελλάδος, αι πρώται τριάκοντα παριστώσιν έλλειμμα και αι τελευταίαι πέντε περίσσευμα. Προϋπολογισθείσαι αι πρώται συλλήβδην εις 40,143,000 δρχ. καθυστέρησαν 4,999,000! Η αυτή λοιπόν τάσις του έλλειμματος κατά τας έλλειμματίας πηγάς άμφοτέρων των κατηγοριών, τόσον της υπεράνω του εκατομμυρίου παραγωγικής, όσον και της υπό το εκατομμύριον τοιαύτης. Η ιδιαιτέρα έπισκόπησις των αριθμών και εν τη άπογραφη της δευτέρας κατηγορίας αποκαλύπτει τον παρ'εκάστη των πηγών βαθμόν της καθυστέρησεως. "Όσον άφορξ τας πέντε τελευταίας πηγάς της κατηγορίας ταύτης, τας παριστώσας περίσσευμα, προϋπολογισθείσαι αύται εις 1 εκατομμύριον, εισήγαγον εν τω δημοσίω ταμείω 2.6, ήτοι παρ' όλίγον (4/10) να τριπλασιασθώσι. Πρέπει λοιπόν να έχωμεν ύλικόν πόλεμον προς πώλησιν και νομίσματα δανείων προς άνταλλαγην, ίνα εδρισκώμεθα πρό τοιούτου περισσευμάτων φαινομένου. Αι δύο αύται πηγαι άποτελοϋσιν αύξησιν 1 1/2 σχεδόν εκατομμυρίου. Άντι όπόσης όμως θυσίας αγοράζεται ή καρποφορία αύτών!

Ἵπολείπεται ἡ ἐκθεσις τῶν περὶ τὰ ἔξοδα τῆς ἐπικρα-
τείας ἰδιαιτέρων κεφαλαίων. Τὸ σημαντικώτερον εἶναι ἡ ὑ-
πηρεσία τοῦ χρέους τοῦ ἐσωτερικοῦ, διὰ τὴν ὁποίαν προϋπε-
λογίσθησαν 37.301 χιλ. καὶ ἐπληρώθησαν 25.747 χιλ. καθυ-
στέρησις 11.553, εἰς τὴν ὁποίαν δύναται νὰ προστεθῇ καὶ
ἡ ὑπηρεσία τοῦ χρέους τοῦ ἐξωτερικοῦ προϋπ. 1.102, πληρ.
281, καθυστ. 820. Ἀκολουθῶς ἔρχεται ἡ ἀπόσβεσις τῶν
χρεωλυτικῶν δανείων τῶν 4, τῶν 6 καὶ τῶν 25 ἑκατομμυ-
ρίων, προϋπ. (B. διατάγματα τῶν 21 αὐγούστου καὶ 18
σεπτεμβρίου 1887) 16.652, πληρ. 12.197, καθυστ. 4.455,
ἡ ὑπηρεσία τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν, προϋπ. 18.
074, πληρ. 140, καθυστ. 4.933, τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυ-
τικῶν, προϋπ. 9.398 (διὰ μὲν τοῦ προϋπολογισμοῦ 3.689,
διὰ δὲ τοῦ ἀπὸ 4 Ἰουλίου 1887 B. διατάγματος 5.708),
πληρ. 8.705, καθυστ. 692, τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερι-
κῶν, προϋπ. 8.659 (διὰ μὲν τοῦ προϋπολογισμοῦ 5.666, διὰ
δὲ τοῦ νόμου ΑΨΞΘ' 2.500 διὰ δὲ τῶν ἀπὸ 1,6,25 αὐγούστου
καὶ 18 σεπτεμβρίου 1887 B. διαταγμάτων 493), πληρ.
5.945, καθυστ. 2.713. Τὸ ἄθροισμα τῶν πέντε τούτων κεφα-
λαίων ἀναβαίνει εἰς 91.187 (ἦτοι ἀκριβῶς 91,187,284 δρ.)
καὶ ἀπορροφῶσιν ὅλην σχεδὸν τὴν οὐσίαν τοῦ κανονικοῦ
προπολογισμοῦ (ἀκριβῶς 94,269,188 δρ.).

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ κεφάλαια, ἰδοὺ πῶς ἔχουσι ταῦτα:
Συντάξεις, προϋπ. 4,201 χιλ. πληρ. 1.186, καθυστ. 3.015.
Χορηγία πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τὸν διάδοχον, προϋπ. 1.212,
πληρ. 1.028, καθυστ. 184. Βουλὴ, προϋπ. 401, πληρ.
364, καθυστ. 37. Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν, προϋπ. 2.198,
πληρ. 1.479, καθυστ. 718. Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης, προϋπ.
3.198, πληρ. 2.636, καθυστ. 1.282. Ὑπουργεῖον Ἐκκλη-
σιαστικῶν καὶ Ἐκπαιδεύσεως, προϋπ. 3.179, πληρ. 2.051,
καθυστ. 1.127. Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, προϋπ. 2.047,
πληρ. 1.145, καθυστ. 901. Ἐξοδα διοικήσεως καὶ ἐπι-
στασίας τῶν δημοσίων προσόδων, προϋπ. 6.672, πληρ.
3.206, καθυστ. 3.446. Ἐπιστροφὰ χρημάτων, προϋπ. 180,
πληρ. 77, καθυστ. 103. Ἀποζημιώσεις, προϋπ. 270, πληρ.

90, καθυστ. 180. Συμφηρισμὸς πιστωτικῶν γραμματίων,
προϋπ. 35, πληρ. 17, καθυστ. 18. Ἀπόδοσις κεφα-
λαίων ὁδοποιίας, προϋπ. 4,250, πληρ. 2.529, καθυστ.
1.721.

Τοιαύτη ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ κράτους κατὰ τὸ
1887. Τὸ ἔτος συνεπληρώθη καὶ μένει τὸ ἀπολειπόμενον
διάστημα τῆς χρήσεως, ἵνα τροποποιήσῃ τὰ τελικὰ ἐξαγό-
μενα τῶν περὶ τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα ὄρων. Πρέπει νὰ εἰσ-
πραχθῶσιν ἐν αὐτῷ 25,449,264 δρ. καὶ νὰ δαπανηθῶσι 37,
923,834, ἐὰν ὁ προϋπολογισμὸς εἶναι ἀλήθεια.

ΤΕΛΩΝΙΑΚΟΝ ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΟΝ

Ἐν γένει τὸ τελωνιακὸν δασμολόγιον εἶναι ἐν τῶν σημαν-
τικώτερον ὀργάνων τοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἴνα περιορισθῶ-
μεν, εἰς τὰς γενικὰς γραμμὰς αὐτοῦ, τὸ μὲν κατὰ τὸ ἔτος
1884 ψηφισθὲν παρεῖχεν εἰς τὸν τοῦ 1885 προϋπολογισμὸν
20.7 ἑκατομμύρια δραχμῶν, τὸ δὲ ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 1886
ἐφαρμοσθέν, ἐκλήθη νὰ παρέξῃ εἰς τὸν τοῦ 1887 προϋπολο-
γισμὸν 31.5 ἑκατομμύρια. Ἡ ἐντὸς δύο ἔτων αὐξησις αὕτη
τῆς δασμολογίας κατὰ 11 ἑκατομμύρια ὑπέχει πολὺ μέρος
τῆς εὐθύνης ἐπὶ τῇ ἐνεστώσῃ τοῦ τόπου οἰκονομικῇ κατα-
στάσει. Διὰ μιᾶς ἀπὸ 2 ἢ τιμῆ τῶν τελωνιζομένων πραγ-
ματικῶν ἀνέβη εἰς 3. Ὅστις προηγουμένως ἐδαπάνη κατ' ἔτος
1000 δραχμὰς, ἐξετέθη εἰς δαπάνην 1,500. Πρὸ παντὸς ἡ
ὑπερτίμησις προσέβαλε τὰ μικρὰ βαλάντια καὶ ἐπομένως
τὴν χρηματικὴν κυκλοφορίαν τοῦ κοινῶ τῶν καταναλωτῶν.
Ἐντεῦθεν στενοχωρία καὶ ἀγοραστῶν καὶ πωλητῶν, ἐπίτασις
δὲ τῆς κρίσεως, ἥτις μαστίζει τὸν τόπον. Βεβαίως ἔχει
αὕτη καὶ ἄλλας αἰτίας, ἀλλ' ἡ τελωνιακὴ ἀνήκει ἀδιστά-
κτως εἰς τὰς κυρίας μεταξὺ αὐτῶν.

Πρὶν διὰ τοῦ νόμου ΑΨΚΕ' τῆς 18 Ἀπριλίου 1887 ψη-
φισθῇ τὸ νέον δασμολόγιον ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ἐχρησίμευσε

καί κατ' οὐσίαν καί κατὰ τρόπον εἰς θέμα γενικῆς καί ἐξηκριβομένης μελέτης. Τὸ ἐπόμενον ἔγγραφο περιέχει συνάμα καί τὴν ἀνάμνησιν καί τὸν σκοπὸν. Ἴσως ἀμφοτέρω εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν οικονομικὴν ἁρμονίαν, τὴν ὁποίαν ἡ μὲν κοινωνικὴ συνείδησις ἐπιδιώκει, ἡ δὲ πρακτικὴ δύναμις θὰ εὐρῆ ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν καιρῶν καί τῇ σειρᾷ τῶν παθημάτων:

*Πρὸς τοὺς ἐντίμους ἐμπόρους καὶ βιομηχάνους
Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.*

Ἐντιμοὶ Κύριοι,

Τὸ θέμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πολλοὶ ἐξ ὑμῶν ἠθέλησαν τὰς σκέψεις μου, ἐνασχολεῖ τὴν συνείδησιν τοῦ Λαοῦ ὀλοκλήρου. Ὑπὸ πολλὰς ἐσφύσεις δύναται νὰ μελετηθῇ. Μεταξὺ αὐτῶν ἀρκοῦσι, νομίζω, πρὸς τὸν σκοπὸν αἱ ἐξῆς.

Τὸ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐν τῇ ληξάσῃ βουλευτικῇ περιόδῳ ὑποβληθὲν νομοσχέδιον περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ τελωνιακοῦ δασμολογίου, καθὼς καί τὰ λοιπὰ στοιχεῖα τοῦ φορολογικοῦ συστήματος αὐτῆς, χαρακτηρίζονται ὑπὸ γενικῶν τινῶν ἐννοιῶν, αἵτινες μόνον ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς φάρος διὰ τὸ πελαγοδρομοῦν Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Ὁ διαχειριζόμενος τὴν δύναμιν τῆς ἐπικρατείας δὲν ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ τὸν λόγον αὐτῆς. Προβλέπων ἀκριβῶς τὸ ἀποτέλεσμα, ἐκλείσει τὴν θύραν τοῦ κοινοβουλίου, καί τώρα νομίζει ὅτι εἶνε ἀσφαλῆς! Τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς ὑπῆρξεν ἡ ἱστορία τῆς ἰσχύος. Αἱ καταχρήσεις τῆς ἐχρησίμευσαν ὡς βαθμίδες τῆς λαϊκῆς ἀληθείας.

Ἐπέλαθεν, ὅτι εἶναι πολλὴ ἡ ἐλευθερία τῆς Ἑλλάδος, πολλὴ ἡ περιουσία αὐτῆς, καὶ ἠθέλησε νὰ βάλῃ χεῖρα εἰς ἀμφοτέρας. Εἶναι τόση ἡ ἐλευθερία τῆς Ἑλλάδος, ὥστε ἀρκεῖ ἐν διάταγμα τοῦ Βασιλέως νὰ τὴν κρατήσῃ μετέωρον. Εἶναι τόση ἡ περιουσία αὐτῆς, ὥστε ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνασηκώσῃ τις ἐξαίφνης τὰς στέγας τῆς, θὰ ἐβλίπε πόσοι στενηχομοὶ ὑπ' αὐτὰς κατοικοῦσιν. Ἄς βαδίσῃ ἕκαστος τὸν δρόμον του, ἡ δικαιοσύνη τοῦ Λαοῦ ἐπὶ τέλους θὰ ὁμιλήσῃ.

Ἴνα περιορισθῶμεν εἰς μόνον τὸ τελωνιακὸν νομοσχέδιόν των, δὲν εἶναι οὐδεμία τῆς ἐπιστήμης ἀρχή, τὴν ὁποίαν δὲν παρεβίασαν ἐν τῇ διασκευῇ του. Ὑποθέτουσιν, ὅτι οἱ βαρεῖς δασμοὶ πληροῦσι τὸ βαλάντιον τῆς ἐπικρατείας καί δὲν ὠφελοῦνται ἀπὸ τὰ ἐναντία παραδείγματα τῆς πείρας, οὐδὲ βλέπουσιν ὅτι διὰ τῶν βαρέων φόρων ἐνθαρρύνουσι τὸ λαθρεμπόριον καί ὄλας τῆς τιμίας ἐργασίας τὰς καταστροφάς, στεριεύοντες συγχρόνως τὰς ἀληθεῖς πηγὰς τοῦ δημοσίου καί κοινωνικοῦ πλοῦτου. Ὑπολαμβάνουσιν ὡς τὸ ἄκρον ἄκρον τῆς φορολογικῆς τέχνης τὴν ἐπιβάρυνσιν ὅσον ἐνεστὶ πλειόνων πραγματειῶν, φορολογοῦσι 452 εἶδη, καὶ ἀγνοοῦσιν ὅτι ἡ Ἀγγλία τελωνίζει μόνον 15 εἶδη, μεταξὺ τῶν ὁποίων 5 τὰ κύρια, ἀποπέροντα 460 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Καί ἵνα μὴ λείψῃ ὁ ἐπὶ τοῦ ὄλου χαρακτήρ, ἰδοὺ τί ἡ διεθνὴς καταστατικὴ ἀποκαλύπτει: Ἐνφ ἡ ἀναλογία τῶν τελωνιακῶν δασμῶν πρὸς τὸ γενικὸν εἰσόδημα τῆς ἐπικρατείας, εἶναι ἐν Ἀγγλίᾳ 21 τοῖς 0/0, ἐν Σουηδίᾳ 19 τοῖς 0/0, ἐν Ἰσπανίᾳ 11 τοῖς 0/0, ἐν Γαλλίᾳ (μετὰ τὰς εἰς δεκάδας δισεκατομμυρίων καταστροφάς τῆς) 9 τοῖς 0/0, ἐν Ἰταλίᾳ 8 τοῖς 0/0, ἐν Βελγίῳ 7 τοῖς 0/0 καὶ ἐν Ὀλλανδίᾳ 5 τοῖς 0/0, ἐν Ἑλλάδι (προϋπολογισμὸς 1887, ἔσοδα 97 ἑκατομ. τελωνιακοὶ δασμοὶ εἰσαγωγῆς 28,926,535) ἡ ἀναλογία εἶναι 29,89 τοῖς 0/0!

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ καθέκαστα, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀφετηρίας θὰ λάβω ἐκ τοῦ ὑποβληθέντος εἰς τὴν Βουλὴν τελωνιακοῦ δασμολογίου εἶδη τινα ἀνήκοντα εἰς τὴν τροφήν τοῦ Λαοῦ, τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καί τὴν ὑγίαν του. Ἐπὶ τῆς δασμολογίας ὄλων ἐπιφαινεται ὁ χαρακτήρ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ὀνομασθείσης *σατραπικῆς οἰκονομίας*. Τοιουτοτρόπως, ὡς πρὸς τὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα σημειωτέον ἐν Βελγίῳ εἶναι ὄλας ἀτελῆ, ὁ βούς τελωνίζεται ἐν Ἰταλίᾳ διὰ δρ. 18, ἐν Γαλλίᾳ 25, — ἐν Ἑλλάδι 34,50 (α'). Ἡ ἀγελάς ἐν Ἰταλίᾳ 7,50, ἐν Γαλλίᾳ 12, — ἐν Ἑλλάδι 34,50 (β'). Ἡ δάμκαλις ἐν Ἰταλίᾳ 6,

(α') (β') Διὰ τοῦ νόμου ΑΧΖ' τῆς 19 δεκεμβρίου 1887 ἀνεβιβάσθη ἔτι μᾶλλον τὸ τέλος τοῦτο ἀπὸ 1 μαρτίου 1888 εἰς 69 δραχμὰς.

έν Γαλλίᾳ 8, — έν Ἑλλάδι 34,50^(γ). Ὁ μόσχος έν Ἰταλίᾳ 3, έν Γαλλίᾳ 4, — έν Ἑλλάδι 34,50^(δ). Ὁ χοῖρος έν Ἰταλίᾳ 2,50, έν Γαλλίᾳ 6, — έν Ἑλλάδι 11,50. Τὸ χοιρίδιον έν Ἰταλίᾳ 75 λεπτά, έν Γαλλίᾳ ἄνω τῶν 8 χιλιογράμμων δραχ. 1, κάτω τῶν 8 χιλιογρ. ἀτελές, — έν Ἑλλάδι ἀδιακρίτως 2,87. Τὸ πρόβατον καὶ ἡ αἰξ πάσης ἡλικίας έν Ἰταλίᾳ 20 λεπτά, έν Γαλλίᾳ δρ. 1, — έν Ἑλλάδι 1,72.

Τὰ νωπά καὶ παστά κρέατα, ἀτελῆ έν Βελγίῳ, τελωνίζονται κατ' 100 χιλιογράμμου (78 ὀκ.) έν Ἰταλίᾳ δρ. 3 τὰ νωπά, 4,50 τὰ παστά, έν Γαλλίᾳ 7 τὰ νωπά, 8,50 τὰ παστά, — έν Ἑλλάδι 17,85 ἀμφοτέρω. Ὁ τυρὸς τελωνίζεται κατ' 100 χιλιογράμμου έν Γαλλίᾳ δραχ. 6 ὁ μαλακὸς καὶ 8 ὁ σκληρὸς, — έν Ἑλλάδι 35,85 ὁ μαλακὸς καὶ ὁ κρητικὸς, 72,17 ὁ λοιπός. Ὁ σῖτος, ἀτελής έν Βελγίῳ, τελωνίζεται κατὰ 100 χιλιογρ. έν Ἰταλίᾳ δρ. 1,40, — έν Ἑλλάδι 2,39^(ε). Τὸ ἄλευρον ἀτελές έν Βελγίῳ, τελωνίζεται κατὰ 100 χιλιογράμμου. έν Ἰταλίᾳ 2,77, — έν Ἑλλάδι 6,11^(ε). Τὸ ὀρύζιον καὶ τὰ ὄσπρια ἀτελῆ έν Βελγίῳ καὶ Ἰταλίᾳ, — έν Ἑλλάδι τελωνίζονται κατ' ὅκτω 17 1/2 λεπ. τὸ πρῶτον καὶ 13 1/2^(ε) τὰ δευτέρω. Ἡ ζάχαρις, ἀτελής ἀπὸ τοῦ 1874 έν Ἀγγλίᾳ, φορολογεῖται κατὰ χιλιογράμμου έν Ρωσσίᾳ ἡ ἐσωτερικὴ 12 λεπτά (κατὰ πούτιον δρ. 1,87) καὶ ἡ ἐξωτερικὴ χάριν προστασίας τῆς ἐσωτερικῆς 73, έν Γαλλίᾳ ἡ ἐσωτερικὴ 38, ἡ τῶν γαλλικῶν ἀποικιῶν 44 καὶ ἡ ἐξωτερικὴ χάριν προστασίας τῆς ἐσωτερικῆς 62, έν Αὐστρίᾳ ἀ. ποιότητος 46, β'. ποιότητος 34, έν Βελγίῳ 51, έν Ἰταλίᾳ 66 ἀ. ποιότητος, 53 β'. ποιότητος, — έν Ἑλλάδι 86.

Ὁ διὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ τυπογραφικὸς χάρτης τελωνίζεται έν Βελγίῳ δρ. 4, έν Ἰταλίᾳ 10, έν Ἑλλάδι 14,35. Τὰ πρὸς θεραπείαν τοῦ λαοῦ ἱατρικὰ

(γ) (δ) Διὰ τοῦ νόμου ANZ τῆς 19 δεκεμβρίου 1887 ἀνεπιβέβηθη ἔτι μᾶλλον τὸ τέλος τοῦτο ἐπὶ 1 Μαρτίου 1888, εἰς 69 δραχμάς.

(ε) (ς) (ζ) Διὰ τοῦ νόμου AXNZ τῆς 29 φεβρουαρίου 1888 ἀνεπιβέβηθησαν ἔτι μᾶλλον τὰ τέλη ταῦτα, τοῦ μὲν σίτου εἰς δρ. 4,87, τοῦ δὲ ἐξ αὐτοῦ ἄλεου εἰς δρ. 9,74, τῶν δὲ ὄσπριων εἰς λεπ. 24.

ἄνθη καὶ φύλλα, ἀτελῆ έν Βελγίῳ, τελωνίζονται κατὰ 100 χιλιογρ. έν Ἰταλίᾳ δρ. 2, έν Γαλλίᾳ δρ. 5, έν Ἑλλάδι δρ. 90! Αἱ ἄνωτέρω συγκρίσεις εἶναι ἐνδεικτικαὶ περὶ τοῦ ὅλου δασμολογικοῦ τῆς κυβερνήσεως κατασκευάσματος, κατὰ πόσον ὠδηγήθη ὑπὸ τῆς αὐθαίρεσῆς καὶ τῆς ἀγνοίας τῶν στοιχειωδιστέρων κανόνων τῆς ἐπιστήμης τῆς φορολογικῆς.

Προέταξα τὴν οὐσιαστικὴν ἐκτίμησιν τοῦ τελωνιακοῦ δασμολογίου, διότι ἐπὶ θεμάτων, ὡς τὸ προκειμένον, ἡ οὐσία ἔχει τὴν πρῶτην κρίσιν. Ἦδη εἰσέρχομαι εἰς τὰ σχετικὰ πρὸς τὰς λοιπὰς ἐπόψεις.

Α'. Κατὰ τὸ ἄρθρον 59 τοῦ Συντάγματος «οὐδεὶς φόρος ἐπιβάλλεται οὐδ' εἰσπράττεται, ἐὰν προηγουμένως δὲν ψηφισθῆ ὑπὸ τῆς Βουλῆς». Τοὺς έν τῷ ὑποβληθέντι τελωνιακῷ νομοσχεδίῳ προσθέτους φόρους δὲν ἐψήφισεν ἡ Βουλὴ, ἄρα δὲν δύναται ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία νὰ εἰσπράξῃ. Ἄλλ' ἰσχυρίζεται ἡ Κυβέρνησις, ὅτι τὸ ἄρθρον 24 τοῦ ἀπὸ 19 Ἀπριλίου 1884 νόμου παρέχει εἰς αὐτὴν τὸ δικαίωμα νὰ εἰσπράττῃ τοὺς φόρους τούτους ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν εἰσῆγαγε τὸ τελωνιακὸν νομοσχεδίον τῆς εἰς τὴν Βουλὴν, μὲχρις ὅτου αὐτὴ ἀποφασίσῃ. Τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἔχῃ κύρος, διότι ἀντίκειται διαρρήδην εἰς τὸ Σύνταγμα, τὸ ὅποσον ἀναθέτον εἰς τὴν Βουλὴν τὴν ψήφισιν τῶν φόρων, δὲν ἐπιτρέπει εἰς αὐτὴν νὰ μεταβιβάσῃ εἰς ἄλλον τὸ προσωπικὸν αὐτοῦ δικαίωμα τῆς εἰτε διὰ πολὺν εἰτε δι' ὀλίγον χρόνον.

Β'. Δὲν θέλω νὰ ἐξετάσω τὴν ἰδέαν, ὅτι πράγματι οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους κατεδικασαν μετὰ τοῦ γενικοῦ φορολογικοῦ συστήματος τῆς Κυβερνήσεως τὸ τελωνιακὸν νομοσχεδίον τῆς. Ἀπόδειξις ἡ διάλυσις των. Διότι δὲν εἶναι τις τόσον ἀπλοῦς, ὥστε μεταξὺ τῶν γραμμῶν τοῦ διατάγματος τοῦ Βασιλέως νὰ μὴ ἀναγινώσκῃ τὴν γνώμην τῆς ἀντιπολιτεύσεως τῆς Βουλῆς. Ἐὰν αὐτὴ ἤθελε νὰ φορτώσῃ εἰς τὴν ράχιν τοῦ λαοῦ τὰ ζητούμενα 20 νέα ἑκατομμύρια, θὰ ἐκάθητο σήμερον εἰς τὰ θρανία τοῦ Βουλευτηρίου. Ἄλλ' εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἀπορριφθὲν νομοσχεδίον έν τῇ Βουλῇ καὶ μὴ ψηφισθὲν ὑπ' αὐτῆς έν τῇ βουλευτικῇ τῆς

περίοδῳ εἶναι ταύτῳσημον εἰς τὴν νομοκατασκευαστικὴν τῆς Ἑλλάδος τάξιν. Διότι κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον 65 τοῦ Συντάγματος «ἡ Βουλὴ προσδιρίζει διὰ κανονισμοῦ πῶς θέλει ἐκπληροῦν τὰ καθήκοντά της», κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 47 τοῦ κανονισμοῦ αὐτῆς, ὅστις εἶναι ὁ νόμος δι' οὗ κατασκευάζονται οἱ ἄλλοι, «τὰ νομοθετικὰ ἔργα τὰ ἀρξάμενα καὶ διακοπέντα ἐκ τῆς λήξεως τῆς συνόδου δύνανται νὰ ἐπαναληφθῶσιν εἰς τὴν ἐπομένην σύνοδον τῆς αὐτῆς περιόδου, καθ' ἣν εὐρίσκονται στάσιν», ὅπερ δηλοῖ ὅτι τὰ ἐκκρεμῆ νομοθετικὰ ἔργα δὲν δύνανται νὰ μεταβιβάσωσιν ἀπὸ μιᾶς βουλευτικῆς περιόδου εἰς ἐτέραν βουλευτικὴν περίοδον, καὶ ὅτι, ἀποπερατωμένης τῆς εἰς ἣν ἀνήκουσι ταῦτα περιόδου, πρέπει νὰ εἰσαχθῶσιν ἐκ νέου ἐξ ὑπαρχῆς εἰς τὴν ἐπομένην, ἐὰν πρόκειται κατὰ τὸ ἄρθρον 34 τοῦ κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς νὰ τὰ λάβῃ αὐτὴ ὑπ' ὄψιν. Ἐπομένως εἶνε τόσον σαφές, ὅτι τὸ τελωνιακὸν νομοσχέδιον τῆς Κυβερνήσεως ἔχει ἀνάγκην εἰσαγωγῆς ἐκ νέου εἰς τὴν προσεχῆ βουλευτικὴν περίοδον, ὥστε κατ' ἀδυσώπητον λογικὴν συνέπειαν, ἀπὸ τῆς 6ης Νοεμβρίου, ὅτε διελύθη ἡ Βουλὴ καὶ ἔληξεν ἡ βουλευτικὴ περίοδος, καθ' ἣν τοῦτο εἰσήχθη, τὸ προκείμενον νομοσχέδιον ἀπώλεσε τὴν ιδιότητα τοῦ εἰς τὴν Βουλὴν εἰσηγμένου. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ διατηρηθῆ ἡ ιδιότης αὐτῆ καὶ συγχρόνως νὰ ἀπαιτῆται νέα εἰσαγωγὴ αὐτοῦ; Μὴ ὑποθέσῃ δὲ τις, ὅτι πρόκειται περὶ ξηρῶν τύπων. Εἶναι τόσον λεπτὴ ἡ συνταγματικὴ μηχανή, ὥστε δύναται ἐνίοτε καὶ ἀναβάλλουσα ἡ Βουλὴ σιωπηρῶς νὰ ἀποφασίζῃ. Ἴνα ὑπὸ τὸν ἐκτεθέντα βουλευτικὸν κανονισμὸν ἀφίηται ἄκριτος μία πρότασις κατὰ τὸ τέλος τῆς βουλευτικῆς περιόδου, σημεῖον ὅτι ἀπεφάνθη ἡ Βουλὴ καὶ ὅτι εἰς τὴν ἐπομένην περίοδον ἡ δοκιμασία πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἐκ νέου.

Γ'. Καὶ ἂν ὑποθεθῆ, ὅτι δὲν εἶναι ἀντισυνταγματικὸν τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ἀπὸ 19 Ἀπριλίου 1884 νόμου, καὶ ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ προκείμενου τελωνιακοῦ νομοσχεδίου κατὰ τὴν λήξαν βουλευτικὴν περίοδον καθιστᾷ αὐτὸ ἐφαρμόσιμον μέχρι τῆς νέας κατὰ τὴν προσεχῆ περίοδον εἰσαγωγῆς του,

πάλιν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ τελωνιακοῦ τούτου νομοσχεδίου, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν, πρὶν τοῦτέστι καταρτισθῆ εἰς νόμον, νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν πληρωμὴν τῶν τελωνιακῶν τελῶν εἰς χρυσὸν καὶ νὰ ἐλαττώσῃ τὰ ὑπάρχοντα τέλη ὡς πρὸς τὰ εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα ἐκ Γαλλίας κατὰ τὴν μετ' αὐτῆς ἀνεπικύρωτον ἔτι σύμβασιν, καθόσον ἀμφότερα διατελοῦσιν ὑπὸ τὸ στίγμα τῆς φανερωτέρας παρανομίας. Τὸ πρῶτον, διότι ἡ ἐν τῷ τελωνιακῷ νομοσχεδίῳ εἰς χρυσὸν ὑποχρέωσις τῆς πληρωμῆς τῶν τελῶν πρέπει νὰ μελετηθῆ ὄχι μόνον ἐκ τῆς ἐπόψεως τῆς αὐξήσεως τοῦ τέλους, ἀναλόγως τῆς ὑπερτιμῆσεως τοῦ χρυσοῦ μέχρι τοῦ ὁρίου τῶν 15 τοῖς 0/0, ὅπερ ἐδέχθη τὸ νομοσχέδιον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐπόψεως τοῦ ὑλικοῦ τῆς ἐνοχλήσεως βάρους νὰ προμηθεύηται τις χρυσὸν διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ὀφειλομένων παρ' αὐτοῦ τελῶν ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς μὴ ὑπερτιμῆσεως του (ἐπὶ ποινῇ ἄλλως 15 τοῖς 0/0) καὶ ἐκ τῆς ἐπόψεως τῶν διπλῶν εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον νομισμάτων καὶ τῶν ἀναγκαστικῶς κυκλοφορούντων τραπεζογραμμάτων τὰ ὅποια, ἀδιακρίτως ὄντα δεκτὰ εἰς τὰς πρὸς τοὺς ἰδιώτας καὶ τὸ δημόσιον πληρωμὰς δυνάμει τοῦ νόμου, δὲν δύνανται δυνάμει τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ τελωνιακοῦ νομοσχεδίου νὰ περιορισθῶσιν ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀπολύτῳ λειτουργίᾳ των, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι τοιοῦτος περιορισμὸς οὐδέποτε ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας συνεδέθη μετὰ τοῦ δοκοῦντος ἄλλης τινος ἀρχῆς. Μάρτυς αὐτὸ τὸ ἄρθρον 24 τοῦ ἀπὸ 19 Ἀπριλίου 1884 νόμου, τὸ ὅποion, πραγματευόμενον μόνον περὶ νέων καὶ ἠϋξημένων τελῶν, οὐδεμίαν λαβὴν ἀφίει εἰς τοὺς ὑπουργούς, ἵνα θέτωσι τὴν χεῖρα καὶ ἐπὶ τοῦ νομισματος. Πάντα τὰ σχετικὰ πρὸς τὸ νόμισμα θέματα κἀνονίζονται ὑπὸ μόνου τοῦ νομοθέτου.

Δ'. Ἀνεξαρτήτως τῆς γενικῆς ἐννοίας, ὅτι ἡ μετὰ τῆς Γαλλίας σύμβασις ὄρθ' εἰδικῶς εἰς τὴν μέχρι τοῦ ἡμίσεος ἐλαττώσιν τῶν ὑπαρχόντων τελῶν ἐπὶ τῶν ἐξ αὐτῆς εἰσαγομένων εἰδῶν τῆς ἀπολαυστικῆς πολυτελείας, ἥτις διὰ τοῦ ὑπάρχοντος ἐν ταῖς μετ' ἄλλων ἐπικρατειῶν συνθήκαις

ἡμῶν συνήθους ὄρου «τοῦ μᾶλλον εὐνοουμένου ἔθνους» θέλει ἐκτείνει τὴν ἐλάττωσιν ταύτην καὶ ἐπὶ τῆς σχετικῆς εἰσαγωγῆς ἀπὸ 13 ἐτέρων ἐπικρατειῶν, — τὸ ἄρθρον 24 τοῦ ἀπὸ 19 Ἀπριλίου 1884 νόμου παρέχει φορολογικὴν ἐνέργειαν εἰς τὰ τελωνιακὰ νομοσχέδια ἀπὸ τῆς εἰς τὴν Βουλὴν ὑποβολῆς των εἰς μόνας τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς πρόκειται 1) περὶ νέων τελῶν, δηλαδὴ πρότερον μὴ ὑπαρχόντων, ἐπὶ ἐμπορευμάτων κατὰ πρῶτον ἤδη φορολογηθησάντων, καὶ 2) περὶ ἠϋξημένων τελῶν. Οὐδαμῶς τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐκτείνει τὴν φορολογικὴν ἐνέργειαν τοῦ τελωνιακοῦ νομοσχεδίου ἐπὶ ἐλαττωμένων δι' αὐτοῦ τελῶν. Καὶ ὁ λόγος εἶναι ἀπλοῦς, καθόσον ἢ ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ νομοσχεδίου εἰσπραξίς τῶν νέων ἢ ἠϋξημένων τελῶν συντελεῖ εἰς τὴν μὴ ματαίωσιν τῆς φορολογίας δι' ἀφθόνων μέχρι τῆς ἐπιψηφίσεως του προμηθειῶν τῶν βαρυνομένων εἰδῶν, ἐνῶ ἐν τῇ περιπτώσει τῆς ἐλαττώσεως τῶν τελῶν δὲν ὑπάρχει κίνδυνος τοιοῦτος. Τὸ μέτρον τῆς κυβερνήσεως, νὰ εἰσπράττῃ αὐτογνημόνως ὀλιγώτερα τῶν διὰ τοῦ νόμου ἐπιβεδλημένων τελῶν, ἀποτελεῖ καθαρὰν ζημίαν τοῦ δημοσίου, ἣτις βεβαίως θέλει ἐξετασθῆ ἐν καιρῷ.

Ἀπέδειξα ἐν τοῖς ἀνωτέρω τὸ ἀντισυνταγματικὸν καὶ παράνομον τῆς ἐκ τοῦ τελωνιακοῦ νομοσχεδίου κυβερνητικῆς ἐνεργείας. Ὑπολείπεται νὰ ἀπαντήσω καὶ εἰς τὰ περὶ τῶν ληπτέων μέτρων τεθέντα μοι ἐρωτήματα.

α'.—Ἐὰν ἠννοήσατε εὐκρινῶς τοὺς καιροὺς, ἢ Ἑλλὰς περιτλήθην εἰς πονηρὰς ἡμέρας. Ἡ πενία ποῦ μὲν στερεῖ τὰ ἐφόδια τῆς εὐζωίας, ποῦ δὲ προσαφαιρεῖ καὶ ἐκεῖνα τῆς πρώτης ἀνάγκης. Πρὸ πάντων πρὸς τοὺς πένητας τῆς δευτέρας κατηγορίας ἀνοίξατε εἰς τὰ βιβλία σας σελίδα πιστώσεως δι' ὅσον ποσόν, μετὰ τὴν ἀφαιρέσιν τῶν προσθέτων ἐξόδων σας καὶ τῶν προτέρων καταβολῶν σας, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν ἐπιβαλλόμενον διὰ τοῦ τελωνιακοῦ νομοσχεδίου φόρον ἐπὶ τῶν ἐκ τῶν καταστημάτων σας ἀγοραζομένων εἰδῶν. Πρέπει νὰ γνωρίσῃ ἢ τάξις ἰδίως αὐτῶν καταναλωτῶν, ὅτι σεῖς ἔχετε εὐαισθητοτέρα καρδίαν

ἐκείνων οἱ ὅποιοι τοὺς κυβερνῶσι, καὶ ὅτι εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀποκρούσεως τῆς κυβερνητικῆς παρανομίας ἔχουσι μετοχὴν ὄχι μόνον ὡς θύμακα, ἀλλὰ καὶ ὡς δικαιοῦχοι ἐπὶ τῇ διὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἀποζημιώσει. Δώσατε εἰς ἕκαστον αὐτῶν βιβλιάριον, ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ ἐγγράφηται ἡ ἡμερησία πίστωσις του. Ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶναι αὕτη, εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς θὰ ἰσοδυναμῆ μετὰ τὸν διὰ τινὰς ἡμέρας ἄρτον τῆς οἰκογενείας του. Ἐὰν εἰς τὰς προσεχεῖς ἐκλογὰς νικήσῃ ὁ Λαός, ἃς καταθέσουν τὰ βιβλιάρια των ἐπὶ τοῦ προεδρείου τῆς Βουλῆς, τὸ δημόσιον ταμεῖον θὰ σπεύσῃ νὰ τοὺς πληρώσῃ. Ἐὰν εἰς τὰς προσεχεῖς ἐκλογὰς νικῆθῇ ὁ Λαός καὶ τὸ ἔγκλημα κατασκευάσῃ βραχώνιον Βουλὴν ἢ καὶ δὲν ἀφήσῃ νὰ καταρτισθῆ καθόλου ἀντιπροσωπεία τοῦ ἔθνους, ἃς ἀνάψωσι μεγάλην πυράν, ἃς ρίψωσιν ἐν αὐτῇ τὰ βιβλιάρια των, εἶνα, ἀδύνατον νὰ μὴ εὑρεθῆ λάμψις τις διὰ τὸ μέλλον.

β'.—Καταμηνύσατε εἰς τὴν δικαστικὴν ἀρχὴν τοὺς τελωνιακοὺς ὑπαλλήλους, οἱ ὅποιοι σὰς ἀναγκάζουσι νὰ πληρώνητε τέλη ἀνώτερα τοῦ ἐν ἰσχύϊ νόμου. Εἶναι ἐκβιασταὶ καὶ καταπιεσταὶ, τοὺς ὁποίους τιμωροῦσι τὰ ἄρθρα 368 καὶ 461 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Καὶ ἂν δὲν εἶναι ἰδιοτελεῖς αὐτοὶ, ἐργάζονται πρὸς ὄφελος ἄλλων. Θὰ ἔλθῃ βεβαίως καὶ τοῦ Ὑπουργοδικείου ἡ σειρά, ἀλλ' ἐν ὄσῳ ὑπάρχουσι δικαστήρια ἐν Ἑλλάδι, εἰς τὸν Λαὸν ἀπόκειται νὰ τὰ φρονηματίσῃ, ἵνα ἐπανκληθῆ καὶ ἐν αὐτῇ ὅ,τι ἀλλαχοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ δικαίου κατὰ ἰσχυροτάτων δυναστῶν ἐλειτούργησε πρὸς τιμὴν τῆς ἀνθρωπότητος ὀλοκλήρου.

γ'.—Πολιτικὴν ἀγωγὴν περὶ ἀναλήψεως τῶν παρανόμως εἰσπραχθέντων τελωνιακῶν δασμῶν δὲν συνιστῶ ὑμῖν νὰ ἐγείρῃτε κατὰ τοῦ δημοσίου, διότι προκειμένου περὶ ἐμμέσων φόρων, τὸ στ' ψήφισμα τῆς Α' ἐν Ἀθήναις Ἐθνοσυνελεύσεως ἐκήρυξε τὰς ἐπ' αὐτῶν διαφορὰς διοικητικὰς, καὶ τὰ δικαστήρια θὰ σὰς παραπέμψωσιν ἐνώπιον τῶν νομικῶν συμβούλων, δηλαδὴ ἐκεῖ ὅπου βασιλεύει ἡ ὑπουργικὴ αὐθαιρεσία καὶ δὲν ὑπάρχει οὐδεμίαν ἐγγύησις.

δ'.—“Όταν δὲ προσεχῶς συναθροισθῶσιν ἐν Ἀθήναις οἱ δῆμαρχοι τοῦ Κράτους, ὅταν ἡ φιλόξενος στέγη σας ὑποδεχθῆ αὐτοὺς ἐν ἀγάπῃ, ἀνοίξατε πρὸς ἀλλήλους τὰς καρδίας ὑμῶν. Ἐπὶ πόσα καὶ πόσα θέλετε ἐπικοινωνήσῃ! Διότι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Λαοῦ κατοικεῖ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἐλευθερίας. Οὐαὶ εἰς ἐκεῖνον ὅστις θὰ ἀποπειραθῆ νὰ θέσῃ χεῖρα ἐπ' αὐτοῦ. Καὶ ὅταν πλήρης καταρτισθῆ ἡ συνάντησις τῶν ἰδεῶν, ὅταν αἱ καρδίαι, αἱ ὁποῖαι πάλλουσι εἰς ὅ,τι ἱερόν ἔχει ἡ Ἑλλάς, δώσουν τὴν κίνησιν, συνέλθετε εἰς τὴν εὐρυχωροτέραν πλατεῖαν τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ πνεύματι τῆς νομιμοφροσύνης καὶ τῆς τάξεως, τὸ ὅποῖον σας διακρίνει, καὶ τῆς ἀποφάσεως, τὸ ὅποῖον πρέπει νὰ σας ὀδηγῆ. Θέσατε ἐπὶ κεφαλῆς τῆς λαϊκῆς συναθροίσεώς σας τὸ Σύνταγμα καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτοῦ τελέσατε μεγαλοπρεπῆ ἐθνικὴν ἑορτήν, μοναδικὴν εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐκ τοῦ μέσου αὐτῆς θὰ προκύψῃ ἡ σεβασμία μορφή τοῦ Λαοῦ, ἵνα ἀπολιθώσῃ τοὺς ἐκμεταλλευτάς του καὶ ἐγχαραχθῆ εἰς τὰς ψυχὰς ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἔρχονται κατόπιν σας ἐν τῇ μοιραίᾳ ἐξελίξει τῆς ἰδέας, ἡ ὁποία ἀτενίζει τὴν αἰωνιότητα ἀπὸ τὰς πέριξ τῶν Ἀθηναίων κορυφάς.

Ἐν Ἀθήναις 16 νοεμβρίου 1886.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΦΥΛΑΚΗ ΕΝ ΠΟΛΩΝΙΑ

Πρὸ δώδεκα περίπου ἐτῶν ὀργανίσθη ἐν Στουδζιενικ τῆς Πολωνίας ἀγροτικὴ διὰ τοὺς ἀνηλίκους ἐγκληματίας φυλακὴ, ἄξια νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόδειγμα. Τὸ σύστημα τῆς ἰδικιτέρας μερίμνης ὑπὲρ τῶν μικρᾶς ἡλικίας ἐγκληματιῶν πρὸ καιροῦ συγκεντρώνει τὰς μελέτας τῶν περὶ τὰς φυλακὰς ἀσχολουμένων, καὶ ἡ ἴδρυσις ἀγροτικῶν πρὸς τοῦτο καταστημάτων ἀπανταχοῦ εἶναι εἰς τὴν ἡμερησίαν τοῦ ζητή-

ματος τῶν φυλακῶν διάταξιν. Ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸν ἰδιαιτέρον χαρακτήρα τῶν τοιούτων ὀργανισμῶν εἶναι ἡ σχετικὴ ἀφ' ἐνὸς εὐθηνία αὐτῶν καὶ ἡ ἐνεργητικὴ ἀφ' ἑτέρου λειτουργία τῆς ἀγροτικῆς φύσεως εἰς τὴν θεραπείαν τῶν ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος νοσηλευομένων ψυχῶν. Ἡ ὑπαιθρος ζωὴ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς βλαστήσεως, ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐπιρροὴν τῶν φυσικῶν νόμων, οἵτινες ζωογονοῦσι τὸ σύμπαν, περιέχει στοιχεῖα ἀνανεώσεως καὶ εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν ψυχὴν, τὰ ὅποια ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ ἀσκήσῃσι τὸ ὑπέρτατον κράτος τῶν ἐπὶ τῶν μετανοούντων ἀμαρτωλῶν.

Ἡ περὶ ἧς πρόκειται πολωνικὴ φυλακὴ, δύναται νὰ εἴπη τις, εἶναι ἔργον ἐταιρίας ἀποτελουμένης ἀπὸ ἰδρυτᾶς, ἐξ ὧν σχηματίζονται αἱ πρῶται διοικητικαὶ τοῦ καθιδρύματος ἐπιτροπαί, καὶ ἀπὸ ἐπίτιμα μέλη, ὑποχρεούμενα εἰς ἐτησίως χρηματικὰς καταβολὰς καὶ εἰς προστασίαν τῶν ἐξερχομένων τῆς φυλακῆς νέων μετὰ τὴν ἀπότισιν τῆς ποινῆς τῶν. Ἡ κυβέρνησις ἐχαρήγησε τὸ γῆπεδον ἐκτάσεως 300 περίπου στρεμματῶν ἐντὸς νέου δάσους. Ἡ ἐταιρία ἔκτισεν βαθμηδῶν ἐντὸς αὐτοῦ 12 λιθίνους οἰκοδομὰς δι' ἐκάστην τῶν ὁποίων, κατὰ μέσον ὄρον, ἔδαπάνησε 4,600 ρούβλια ἤτοι 10,000 δραχμὰς περίπου. Ἐκτὸς τῶν λιθίνων οἰκοδομῶν κατεσκευάσθησαν καὶ τινες ξύλινοι. Αἱ οἰκοδομαὶ χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ κήπων. Ἐν ἐκάστη αὐτῶν διακίβηται μία ὁμάς 15 — 18 φυλακισμένων. Ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ὀρθογωνίου σχήματος, ὅπερ ἀποτελοῦσιν αἱ οἰκοδομαὶ αὐταί, εἶναι τὸ γυμναστήριον, πέριξ δὲ αὐτῶν εἶναι διεσπαρμένα ὁ ναὸς, τὸ διοικητήριον, αἱ κατοικίαι τῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν, τὸ μαγειρεῖον, τὸ πλυντήριον, τὰ λουτρά, αἱ ἀποθήκαι, τὰ ἵπποστάσια, τὰ ἐργαστήρια κλπ.

Τὸ διοικητικὸν προσωπικὸν τῆς ἐν Στουδζιενικ ἀγροτικῆς φυλακῆς ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς διευθυντοῦ, ἐνὸς ἐφημερίου, ἐνὸς ἱατροῦ, ἐνὸς γραμματέως, τριῶν παιδαγωγῶν, ἐξ ἐπιτηρητῶν, πέντε τεχνητῶν, ἐνὸς κηπουροῦ, ἐνὸς ἐπιστάτου, ἐνὸς ὑποχειροῦργου. Ἡ δὲ κατωτέρα ὑπηρεσία πε-

ριλαμβάνει πέντε φύλακας, μίαν μαγειρίσσαν και μίαν πλύντριαν. Κατὰ τὸ μέχρι τοῦδε διάστημα τῆς λειτουργίας τῆς ἡ φυλακῆ αὕτη ἐδέχθη 467 νέους ἐγκληματίας, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξῆλθον 326. Ἴδου πῶς κατατάσσονται οὗτοι : 11 ἀπελύθησαν ὑπὸ ἕρον, 279 ἀπέτισαν ὄλον τὸν χρόνον τῆς ποινῆς των, 11 ἀπεπέμφθησαν καὶ 25 ἀπεβίωσαν. Οἱ ὠφελθέντες λοιπὸν ἐκ τῆς φυλακῆς ἀναδιβάζονται εἰς 290, ἐκ τῶν ὁποίων 74 ἐπεστράφησαν εἰς τὰς οἰκογενεῖας των, 95 ἐτοποθετήθησαν παρὰ γεωργοῖς, 17 παρὰ κηπουροῖς, 2 παρὰ χειρουργοῖς, 1 παρὰ διδασκαλείῳ καὶ οἱ λοιποὶ παρὰ διαφόροις τέχναις. Ἐκ τῶν τελευταίων, 56 ἐτελείωσαν εὐδοκίμως τὴν τεχνικὴν ἐκπαίδευσίν των, 7 συνέστησαν ἴδια ἐργοστάσια, 7 ἐνυμφεύθησαν, 1 ἐγένετο παιδαγωγός, ἀφοῦ ἠκολούθησε τὰς ἀπαιτούμενας σχολικὰς σπουδὰς.

Ἐν Στουδζιενίκ διδάσκονται στοιχειωδῶς τρεῖς ὥρας καθ' ἑκάστην ἀνάγνωσις, γραφή, ἱερά, ἀριθμητικὴ, ἰχνογραφία, ἱστορία, γεωγραφία, φυσικὴ, τὸ ὑπόλοιπον δὲ τῆς ἡμέρας γεωργικὴ, κηπουρικὴ, ραπτικὴ, ξυλουργικὴ, ἀμαξοποιία, σιδηρουργία, ὑποδηματοποιία, ἀχυροπλεκτικὴ. Τὸ κύριον εἶναι οὐχὶ ἡ γραμματικὴ ἀλλ' ἡ πρακτικὴ διαμόρφωσις πρὸς πορισμὸν τῶν μέσων τῆς ζωῆς μετὰ τὴν ἐκ τοῦ καθιδρύματος ἐξοδὸν τῶν νέων.

Ἡ ὑγιεινὴ κατάστασις τῶν διαιτωμένων ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ εἶναι τὸ πρῶτον κατόρθωμα τοῦ ὀργανισμοῦ του. Ἄρκει ὀλίγων ἐβδομάδων ζωὴ ἐν αὐτῷ, ὅπως ἀποκτήσῃ τις ὄλους τοὺς ἕρους τῆς υἱείας. Περὶ ἀποπειρῶν ἀποδράσεως δύναται σχεδὸν νὰ μὴ γείνη λόγος. Κατὰ τὰ τρία πρῶτα ἔτη, τρεῖς μόνον συνέβησαν ταιαῦται καὶ δὴ μετὰ τῶν νεωστὶ εἰσελθόντων ἐν τῷ καταστήματι. Δὲν παρέρχεται πολὺς καιρὸς καὶ καθίσταται εἰς ὄλους λίαν προσφιλὴς ἡ ἐν αὐτῷ ζωὴ. Συμβαίνει δὲ καὶ οἱ ἐξεληθόντες ἐξ αὐτοῦ νὰ τὸ ἐπισκέπτωνται κατὰ τὰς τελετὰς του μετ' ἀγάπης καὶ ἐγκαρδίου ἀνακνήσεως. Αὐτοὶ οἱ κατοικοῦντες τὰ περὶ χωρικοὶ ἐμπνέονται ἀπὸ συμπαιθείας πρὸς τοὺς ἐν τῇ φυλακῇ ταύτῃ κρατούμενους, τῶν ὁποίων τὸ παρὸν καὶ

τὸ μέλλον, ἀπὸ σταθερᾶς πείρας, ἐξαγνίζουσι τὴν παρελθούσαν ἀμαρτίαν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1886 τὸ ἐν Στουδζιενίκ καθιδρυμα περιελάμβανε 143 φυλακισμένους, ἐκ τῶν ὁποίων 35 εἶχον καταδικασθῆ εἰς φυλάκισιν 2—3 ἐτῶν, 48 εἰς 3—4 ἐτῶν, 24 εἰς 4—5 ἐτῶν, 14 εἰς 5—6 ἐτῶν, 15 εἰς 6—7 ἐτῶν, 5 ἀνω τῶν 7 ἐτῶν καὶ 2 μέχρι βελτιώσεως των. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἡλικίας 1 ἦτο 11 ἐτῶν, 2 ἦσαν 12 ἐτῶν, 12 ἦσαν 13 ἐτῶν, 13 ἦσαν 14 ἐτῶν, 19 ἦσαν 15 ἐτῶν, 28 ἦσαν 16 ἐτῶν, 40 ἦσαν 17 ἐτῶν, 28 ἦσαν 18 ἐτῶν. Κατὰ τὸ 1886 ἡ διοίκησις τοῦ καθιδρύματος ἐπέβαλε 824 ποινὰς, συνιστάμενας εἰς νουθεσίαν, εἰς ἐπίπληξιν, εἰς ἀπαγόρευσιν ἀλληλογραφίας, εἰς ἀπομόνωσιν, εἰς ἐλάττωσιν τροφῆς, εἰς στέρησιν τοῦ ἡμερησίου κέρδους κλπ. (παρалаίπομεν τὴν μνείαν τῆς ἐκτάκτου ποινῆς τοῦ ραβδισμού, διότι εἶναι στίγμα τῆς θεμελιώδους ιδέας), καὶ ἀπένειμε 1308 βραβεῖα, συνιστάμενα εἰς δημοσίους ἐπαίνους, εἰς ἀπονομὴν μικρῶν δώρων καὶ μεταλλίων, εἰς προβιβάσμοις ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν, εἰς ἀδείας κ.

Ἡ συντήρησις τοῦ καθιδρύματος νεργεῖται ἀπὸ δύο πηγῶν. Ἡ μὲν ἀνήκει εἰς τὸ κράτος, τὸ ὅποσον πληροῖται εἰς τὴν ἐταιρίαν κανονικὰς ὑποτροφίας τῶν καταδικῶν, ἡ δὲ ἀνήκει εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ καθιδρύματος, τῶν ὁποίων τὰ εἰσοδήματα διαχειρίζονται ὑπὸ τῆς ἐταιρίας πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτῆς. Ἴδου πῶς ταῦτα ὑπελογίζοντο κατὰ τὸ 1886 : α') Ἀπὸ γεωργίας 1677 ρούβλια, β') ἀπὸ βιομηχανίας 2326 ρούβλια, γ') ἀπὸ κηπουρικῆς 137 ρούβλια, δ') ἀπὸ δάσους 104 ρούβλια, ε') ἀπὸ γαλακτοκομείου 289 ρούβλια, ς') ἀπὸ κτηνοτροφείου 341 ρούβλια.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς οικονομικοὺς πόρους τοῦ καθιδρύματος, πρέπει νὰ γείνη ἰδιαιτέρα μνεία τῶν κληροδοτημάτων, ἀπερ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔρχονται εἰς ἐπικουρίαν. Μεταξὺ ὄλων σημαντικωτάτην θέσιν κατέχει τὸ κληροδοτήμα τῆς κομήσης Kiski, ἀποτελούμενον ἐκ μεγάλων καὶ ἐκτεταμένων γαιοκτησιῶν, κειμένων ἐντὸς διαφόρων κυβερνεῖων τῆς

Πολωνίας και τῆς ἐν Αὐστρίᾳ Γαλικίας, ἐξ οἰκιῶν κειμένων ἐν Βαρσοβίᾳ καὶ ἐκ χρηματικῶν κεφαλαίων. Τὸ κληροδότημα τοῦτο ἀναβιβάζεται εἰς πολλὰ ἑκατομμύρια δραχμῶν καὶ εἶναι ἱκανὸν νὰ ἐπισκιάσῃ πολλὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι περιφερόμενων.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΜΒΡΙΝΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ, τὴν κατασκευὴν καὶ ἐκμετάλλευσιν τῆς ὁποίας ἀνέλαβε τὸ κράτος διὰ τοῦ νόμου ΑΦΠΕ' τῆς 14 δεκεμβρίου 1887, ἀρχίζει ἀπὸ τῶν Μύλων τῆς Ναυπλίας, διαβαίνει ἐκ Τριπόλεως καὶ καταλήγει εἰς Καλάμας. Τὸ πλάτος αὐτῆς ὠρίσθη εἰς ἓν μέτρον. Ἐπομένως πρόκειται περὶ στενῆς σιδηροδρομίας. Ἡ διαχάραξις τῆς καὶ ἡ δαπάνη τῆς θέλουσιν ἔχει ὡς βάσιν τὰς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1884 μελέτας τῆς γαλλικῆς τῶν γεφυροδοποιῶν ἀποστολῆς, μεταρρυθμιζομένων τῶν πορισμάτων αὐτῶν διὰ νέας μελέτης, καταμετρήσεως καὶ ὑπολογισμοῦ λεπτομερειῶν.

Ἴδού λοιπὸν τὸ κράτος ἐπιχειρηματίας κατασκευῆς καὶ ἐκμεταλλεύσεως σιδηροδρόμου. Ἀφ' ἐνός θὰ σχηματισθῇ εἰδικὴ διεύθυνσις ἐξαρτωμένη ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν, ὑπὸ προϊστάμενον ἀλλοδαπὸν ἢ πολιτικὸν μηχανικόν, θὰ ὀργανισθῇ τριμελὲς συμβούλιον πρὸς συνεργασίαν μετὰ τῆς διευθύνσεως ταύτης, θὰ διορισθῶσι παρ' αὐτῆς πολιτικοὶ μηχανικοὶ ἡμεδαποὶ καὶ ξένοι, πρὸς διεξγωγὴν καὶ ἐπιστάσιαν τῶν ἔργων τῆς κατασκευῆς. Ἀφ' ἐτέρου θὰ διορισθῇ ταμίας ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς γραμμῆς, ἐξαρτώμενος ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν τῶν οἰκονομικῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ νόμος δὲν περιορίζει τὰ ἔργα τοῦ ταμίου εἰς μόνην τὴν ἔποψιν τῆς ἐκμεταλλεύσεως, θὰ παραδοθῇ δὲ εἰς τὸ κοινὸν κατὰ τμήματα ἢ χρῆσις τοῦ σιδηροδρόμου, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ σύνταξις δύο δυνάμεων, τῆς μὲν ἀναχωρούσης ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν, τῆς δὲ ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς

συνεργασίας διὰ τὴν εὐδώσωσιν τοῦ ὄλου ἔργου. Ἡ μίαν δυνάμιν θὰ ἔλκῃ πρὸς ἑαυτὴν, ἡ ἑτέρα πρὸς ἑαυτὴν καὶ τὸ ὄλον θὰ εἶναι χάος τῆς ὑπουργικῆς γραφειοκρατίας.

Ἡ ἔποψις αὕτη οὐσιαστικῶς τροποποιεῖται καθόσον κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου ἡ κατασκευὴ τοῦ σιδηροδρόμου θὰ ἐνεργηθῇ διὰ τῆς ἀμέσου ἐπιστάσιος δημοσίων ὑπαλλήλων, δι' ἀπευθείας παραγγελιῶν, διὰ γενικῆς ἢ διὰ τμηματικῆς ἐκχωρήσεως εἰς ἐργολάβους. Καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ σιδηροδρόμου ἐπιτρέπεται δι' ἐπιστάσιος δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ δι' ἐκμισθώσεως πρὸς ἐργολάβους νὰ ἐνεργηθῇ. Ὅλαι αἱ μέθοδοι περιέχουσι τὸ μυστικὸν τῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν δι' ἐκχωρήσεως κατασκευὴν, θέλομεν ἰδεῖ τὴν δανειστικὴν καὶ διαχειριστικὴν μορφήν τῆς.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ ἀνά χειρὸς νόμου, ἐντὸς τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους, ὁ διευθυντὴς μετὰ τοῦ τριμελοῦς συμβουλίου συντάσσει προϋπολογισμὸν τῶν κατὰ τὸ ἐπίδον ἔτος τελεσθησομένων ἔργων καὶ τοῦ ποσοῦ τῶν ἀπαιτούμενων δι' αὐτὰ δαπανῶν, ἀποτελοῦντα παράρτημα τοῦ γενικοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους. Ἐκαστος ἐδικαιοῦτο νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι ἀφοῦ κατὰ τὸ Σύνταγμα (ἄρθρ. 60) κατ' ἔτος ἡ Βουλὴ ψηφίζει τὸ κύριον τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἔπρεπε νὰ ψηφίσῃ καὶ τὸ παράρτημα αὐτοῦ. Ὁ νόμος τῆς 14 δεκεμβρίου 1887 προλαμβάνει νὰ λύσῃ τὸ συνταγματικὸν ζήτημα, διότι παραδίδει τὴν ἔγκρισιν τοῦ παραρτηματικοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, τὸ ὁποῖον τοιοῦτοτρόπως ὑπεισέρχεται εἰς τὴν θέσιν τῆς Βουλῆς. Τοῦτο, ὡς πείραμα κανονικῆς ὑποκαταστάσεως τῆς ἐξουσίας τοῦ ὑπουργοῦ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νομοθέτου, δὲν εἶναι βεβαίως ἐκ τῶν χυδασιτέρων.

Ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ Σεπτέμβριον θὰ συντάσσῃται ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ σιδηροδρόμου, δὲν ἔπεται ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ δὲν δύνανται νὰ ἀρχίσωσι ἀπὸ τοῦδε. Τὸ ἄρθρον 12 τοῦ νόμου ἐπιτρέπει τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ καὶ πρότερον διὰ πιστώσεων χορηγουμένων διὰ Β. διαταγμάτων. Ἡδὴ ἔρχεται ἡ σειρά τῆς εὐρέσεως τῶν δαπανηθησομένων χρημάτων. Ὁ νόμος ἐπιτρέπει εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ δανεισθῇ πραγματικὸν κεφάλαιον μέχρις

24 εκατομμυρίων δραχμῶν, ὅπερ κατὰ τὰς περιστάσεις τῆς χρηματιστικῆς ἀγορᾶς δύναται νὰ ἀναβιβασθῆ εἰς ὀνοματικὸν κεφάλαιον 32 εκατομμυρίων, ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν προσόδων τοῦ ἰδίου σιδηροδρόμου καὶ ἄλλων ἐλευθέρων τοῦ κράτους προσόδων.

Πρόκειται λοιπὸν περὶ ἐξακολουθήσεως τῆς αὐτῆς δανειστικῆς πολιτικῆς ὑπὸ τύπον σιδηροδρομικοῦ δανείου. Προβάλλεται ἡ ὠφέλεια τοῦ τόπου ἐκ τῆς σιδηροδρομικῆς συγκοινωνίας. Οὐδεμία περὶ αὐτῆς συζήτησις. Ἐν τούτοις ἀρμόζει νὰ ἐξετάσωμεν τί ὑπὸ τὴν σκιάν ὑπολαμβάνει. Νὰ ἰσχυρισθῆ τίς, ὅτι ἐκ πατριωτισμοῦ, μόνον καὶ μόνον ἐξ ἔρωτος πρὸς τὸν σιδηροδρομὸν τῆς μεσημβρινῆς Πελοποννήσου, οἱ κεφαλαιούχαι προσφέρουσι τὰς ἐκδουλεύσεις των, εἶναι εἰς ὑπερβολὴν ἀπλοῦν. Τὸ συμφέρον εἶναι ὁ πρῶτος λόγος, καὶ ὅταν αὐτὸς ἀρκῆ, ἐξεταστέον τί κατ' οὐσίαν περιέχει.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῆς γαλλικῆς τῶν γεφυροδοποιῶν ἀποστολῆς, ὁ σιδηροδρόμος Μύλων—Τριπόλεως—Καλαμῶν θὰ ἀποτελέσῃ ἑκτασιν 185 χιλιομέτρων. Ὁ κ. Gotteland, ἐν τῇ ἀπὸ 28 νοεμβρίου 1884 ἐκθέσει του, ἀναβιβάζει τὴν ὄλικὴν δαπάνην εἰς 21 εκατομμύρια φράγκων, τὰ ὅποια ὁ κ. Rondel ἐν τῇ ἀπὸ 7 δεκεμβρίου 1884 ἐκθέσει του καταβιβάζει εἰς 20 εκατομμύρια. Ἡ μεταξὺ τῶν δύο ὑπολογισμῶν διαφορά δὲν εἶναι μεγάλη. Ἴδου πῶς διαμοιράζεται ἡ δαπάνη τοῦ πρώτου ὑπολογισμοῦ, ὅστις εἶναι καὶ ἡ βᾶσις, μεταξὺ τῶν τριῶν κατηγοριῶν, εἰς ἃς κατατάσσονται τὰ ἔργα τῆς σιδηροδρομίας:

Α') *Κατασκευὴ τῶν ὑπὸ τὴν ὄδον ἔργων* α') εἰς χωματισμοὺς φρ. 7,926,000, ἤτοι διὰ συνήθη ἐκχώματα 876,000 κυβ. μέτρων πρὸς 3 φρ. 2,628,000, διὰ βραχῶδη ἐκχώματα 737,000 κυβ. μέτρ. πρὸς 5 φρ. 3,685,000, διὰ μεταφορὰν αὐτῶν εἰς ἀπόστασιν κατὰ μέσον ὄρον 500 μέτρων 1,613,000, β') εἰς διευθέτησιν ὁδῶν καὶ ρευμάτων 185 πρὸς 1000 φρ. 185,000, γ') εἰς τεχνικὰ ἔργα φρ. 2,640,000, ἤτοι διὰ συνήθη ἔργα ἐπὶ 64 χιλιομέτρων πρὸς 7,000 φρ. 448,000, ἐπὶ 56 χιλιομέτρων πρὸς 10,000 φρ. 560,000 καὶ ἐπὶ 65 χιλιομέτρων πρὸς 4,000 φρ. 260,000, δι' εἰδικὰ ἔργα γεφυ-

ρῶν τριῶν 80 μέτρων μήκους 240,000, τριῶν 100 μέτρ. μήκ. 300,000, μιᾶς 40 μέτρ. μήκ. 60,000, δύο 35 μέτρ. μήκ. 100,000, τεσσάρων 15 μέτρ. μήκ. 80,000, δι' ἰσόπεδα διαβάσεως 40 πρὸς 2,000 φρ. 80,000, διὰ τοίχους ὑποστηρίξεως 64 χιλιομέτρων πρὸς 8,000 φρ. 512,000, τὸ ὅλον διὰ τὰ ὑπὸ τὴν ὄδον ἔργα 12,751,000 φρ.

Β') *Κατασκευὴ τῶν ἄνω τῆς ὁδοῦ ἔργων* α') εἰς περιφράγματα ἐν τοῖς σταθμοῖς 25 χιλιομέτρων πρὸς 2,000 φράγ. 50,000, β') εἰς σιδηρὰς ράβδους καὶ χάλικας 185 χιλιομέτρων πρὸς 18,000 φρ. 3,330,000, γ') εἰς ἐξαρτήματα τῆς γραμμῆς, ἤτοι χιλιομετρικοὺς πασσάλους, σύρματα καὶ μηχανήματα τηλεγραφικὰ κλπ. 185 χιλιομέτρων πρὸς 1000 φρ. 185,000, δ') εἰς ἔργα διὰ τὴν παροχὴν ὕδατος 8 πρὸς 20,000 φρ. 160,000, ε') εἰς κυρίους σταθμοὺς, κτίρια καὶ ἐξαρτήματα 4 πρὸς 60,000 φρ. 240,000, ς') εἰς δευτερεύοντας σταθμοὺς 18 πρὸς 20,000 φρ. 360,000, τὸ ὅλον διὰ τὰ ἄνω τῆς ὁδοῦ ἔργα 4,325,000 φρ.

Γ') *Τροχαῖον ὀλίκον* εἰς προμήθειαν ἀτμοκινήτων μηχανῶν, μηχανημάτων, ἀμαξῶν κλπ. πρὸς 10,000 φρ. ἀνὰ χιλιόμετρον, 1,855,000 φρ.

Τὸ ἄθροισμα τῶν καθ' ἑκάστην τῶν ἀνωτέρω τριῶν κατηγοριῶν τῆς σιδηροδρομικῆς δαπάνης ἀνέρχεται εἰς φράγκα 17,901,000, προστιθεμένων δὲ καὶ φρ. 3,099,000 δι' ἀπρόοπτα ἔξοδα καταρτίζεται ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν ὑπολογισμῷ τὸ ποσὸν τῶν 21 εκατομμυρίων, ὅπερ ἀναλογοῦσιν εἰς 113,513 φρ. κατὰ χιλιόμετρον. Ἡ διαφορά τοῦ ἐτέρου ὑπολογισμοῦ καταβιβάζει τὴν δαπάνην εἰς 108,108 φρ. κατὰ χιλιόμετρον. Ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν δύο ὑπολογισμῶν δὲν εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐμποδίξῃ τὸν συνδυασμὸν των.

Ταῦτα ἐν Ἑλλάδι. Δὲν εἶναι ἐν τούτοις ἀπο σκοποῦ νὰ τὰ παραβάλωμεν καὶ πρὸς τὰ συμβαίνοντα ἐν ἄλλαις ἐπικρατείαις. Κατὰ τὸ 1880 αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς εἶχον ἐν χρήσει 7,709 χιλιομέτρων στενοῦς σιδηροδρόμους, οἵτινες ἐντὸς πέντε ἐτῶν μέχρι τοῦ 1885 ἀνεβιβάσθησαν εἰς 15,554 χιλιόμετρα. Εἷς κλάδος αὐτῶν ὁ τοῦ Colorado καὶ τοῦ Utah,

εκτάσεως 4,000 χιλιομέτρων, διαβαίνει τὰ βραχύδη ὄρη καὶ ὑψοῦται ἐν Leadville εἰς ὕψος 2,000 μέτρων ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Τὸ μεγαλῆτερον ὕψος τοῦ σιδηροδρόμου τῆς μεσημβρινῆς Πελοποννήσου δὲν ὑπερβαίνει τὰ 560 μέτρα. Ἐν Βρασιλίᾳ τῷ 1886 ὑπελογίζοντο εἰς 6,316 χιλιομέτρα οἱ ἐν χρήσει στενοὶ σιδηροδρόμοι καὶ εἰς 5,300 οἱ κατασκευαζόμενοι καὶ ἐν σχεδίῳ ποιοῦτοι. Ἐν Ἰνδίᾳ οἱ στενοὶ σιδηροδρόμοι ὑπολογίζονται εἰς 7,000 χιλιομέτρα, ἐδαπανήθησαν δὲ διὰ τὴν κατασκευὴν αὐτῶν 105,000 φρ. κατὰ χιλιομέτρον, μεθ' ὅλην τὴν κερδοσκοπίαν τὴν ὁποίαν ἡ μητρόπολις ἐξασκεῖ ἐπὶ τῆς ἀποικίας. Ὁ κυριώτερος τύπος τῆς ἐν τῇ στενῇ σιδηροδρομικῇ εὐθηνίας ἀποκαλύπτεται ἰδιαιτέρως ἐν ταῖς ἐπομέναις ἐπικρατείαις: Γερμανία πρὸς 75,600 φρ. τὸ χιλιομέτρον, Βέλγιον πρὸς 70,000 φρ. τὸ χιλιομέτρον, Γαλλία πρὸς 55,500—70,500 φρ. τὸ χιλιομέτρον, Σουηδία πρὸς 50,000 φρ. τὸ χιλιομέτρον.

Ἐὰν εἶναι προσόν, τὸ ὅποιον συνιστᾷ ἐξ ὀχως τὴν στενὴν σιδηροδρομίαν, εἶναι πρὸ παντὸς ἡ εὐθηνία. Ποία ἀνολογία ὑπάρχει μεταξύ τῶν ἀνωτέρω εὐρωπαϊκῶν ἀριθμῶν 50—75,000 καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀριθμῶν 108—113,000; Δὲν γνωρίζομεν ὅποιον δρόμον δύνανται νὰ διατρέξωσιν αἱ διαπραγματεύσεις τῶν καιρῶν. Τὸ ἀκριβὲς εἶναι, ὅτι ἐὰν κατὰ τὸ σουηδικὸν σύστημα διὰ τὸν σιδηροδρόμον τῆς μεσημβρινῆς Πελοποννήσου πρὸς 50,000 φρ. ἀπαιτῶνται 9,250,000 φρ. αἱ γνωσταὶ περιστάσεις τῆς Ἑλλάδος προσκαλοῦσι τοὺς ἐπιχειρηματίας εἰς συνεννόησιν ἐπὶ ὑπερδιπλασίου ποσοῦ 21,000,000.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ἡ ἰδέα τῆς κατὰ τῶν δυστυχημάτων ἀσφαλείας εἶναι οὐσιωδῶς προϊόν τῆς νεωτέρας περιόδου. Δὲν εὐρίσκομεν ἴχνη τοῦ συναλλάγματος αὐτῆς ἐν τῷ ἀρχαίῳ δικαίῳ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ρώμης. Ἡ πρώτη ἐφαρμογὴ ἀνήκει εἰς τὰ

δυστυχήματα τῆς θαλάσσης, αἱ κατὰ τῶν ὁποίων ἀσφάλειαὶ χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ 12ου μ.Χ. αἰῶνος. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀσφαλείας κατὰ τῶν δυστυχημάτων τῆς ξηρᾶς, αὐταὶ εἶναι πολὺ νεώτεραι. Ἔστιν αὐτῶν εἶναι ἡ Ἀγγλία, ἐν τῇ ὁποίᾳ τῷ 1684 ὀργανίσθη ἡ πρώτη ὑπὲρ τῶν οἰκῶν ἀσφαλιστικὴ ἐταιρία ὑπὸ τὸ ὄνομα Friendly society fire office. Αἱ λοιπαὶ ἐπικρατεῖαι ἔρχονται κατοπιν. Ἐν Γαλλίᾳ ἡ πρώτη ἐμφάνισις τῆς ἀσφαλείας κατὰ τῶν δυστυχημάτων τῆς ξηρᾶς χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1754. Ἐν γένει ἡ ἀρχὴ τῆς χερσαίας ἀσφαλείας εἶναι οὐσιωδῶς νέα, ἐποίησε δὲ τοιαύτας προόδους, ὥστε δὲν ὑπάρχει σήμερον ἀνεπτυγμένη κοινωνία, ἐν τῇ ὁποίᾳ νὰ μὴ παρίσταται ἡ ἀσφάλεια ὑπὸ διαφόρους μορφάς, ἀμυνομένη κατὰ τῆς δυστυχίας.

Μεταξὺ ὅλων τῶν ἐμφανίσεων τῆς ἀσφαλείας ἐν τῇ πρακτικῇ, θέλομεν ἀσχοληθῆ ἐπὶ μόνῃς τῆς κατὰ τῆς θνησιμότητος τῶν κτηνῶν. Δύναται αὕτη νὰ διαιρηθῆ εἰς δύο κεφαλαιώδεις κατηγορίας, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἐποτείνεται κατὰ τῶν ἐπιζωοτιῶν, ἡ δὲ κατὰ τοῦ συνήθους τῶν κτηνῶν θανάτου. Ἐν Ἑλβετίᾳ οἱ κτηνοτρόφοι εἶναι ὑπόχρεοι ἐκ τοῦ νόμου νὰ ἀσφαλίζωσι τὰ κτήνη των κατὰ τῶν ἐπιζωοτιῶν. Εἰς ὅλα τὰ καντόνια τῆς δημοκρατίας ὑπάρχουσιν ἀσφαλιστικὰ καθιδρύματα, ἐν τοῖς ὁποίοις ἕκαστος κτηνοτρόφος καταβάλλει ἐνιασίως 10—20 λεπτὰ κατὰ κεφαλὴν κτήνου, συνηθροίσθησαν δὲ τόσα κεφάλαια, ὥστε τὰ ἀσφαλιστικὰ καθιδρύματα ἀπονέμουσι καὶ βραβεῖα εἰς τὰς κτηνοτροφικὰς βελτιώσεις. Ἐν Γερμανίᾳ λειτουργεῖ ἡ αὐτὴ ἀρχὴ τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀσφαλείας κατὰ ἐννέα ἐπιζωοτιῶν, ὡς ἡ τοῦ ἀνθρακος, τῆς λύσσης, τοῦ τύφου, τῆς βλένης, τῆς περιπνευμονίας, τῆς ψώρας κλπ. Ἡ κυβέρνησις ὀρίζει κατ' ἐπαρχίας τὰ ὑπὸ τῶν κτηνοτρόφων καταβαλλόμενα ἀσφαλιστρα, μὴ ὑπερβαίνοντα τὰ 5—25 λεπτὰ κατὰ κεφαλὴν.

Ἐν γένει αἱ μεγάλαι ἀσφαλιστικαὶ ἐταιρίαι δὲν εὐδοκίμησαν ἐπὶ τῆς ἀσφαλείας κατὰ τοῦ ἐπιδημικοῦ καὶ σποραδικοῦ θανάτου τῶν κτηνῶν. Ὅλοι αἱ ἄοικμοι ἀπέβησαν μᾶλλον ὑπὲρ τῶν μικρῶν, τῶν τοπικῶν ἐταιριῶν, τῶν ὀργα-

νισμένων υπό τὸν τύπον τῆς ἀλληλοβοηθείας. Εἶναι ὁ ἀμοιβαῖος ἔλεγχος καὶ τὸ κοινὸν ἐνδικρίνον, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται τὸ κύριον τῆς ἐπιτυχίας αὐτῶν. Ἡ ἐν Steinthal τῷ 1846 συστάσα ἀλληλασφαλιστικὴ ἐταιρεία 280 κτηνοτρόφων ἐπὶ 330 κατὰ μέσον ὄρον ἀγελᾶδων δι' ἐνικυσίων ἀσφαλιστρῶν $1\frac{1}{2}$ τοῖς ο/ο ἐπὶ τῆς ἀξίας τούτων, εἰς τὴν βᾶσιν ταύτην ὀφείλει τὴν μακρὰν εὐδοκίμησίν τῆς. Τοιοῦτοι κατὰ κοινότητος ἀλληλασφαλιστικοὶ συνεταγισμοὶ ἀπαντῶνται πολλαχοῦ ἐν Βάδῃ, Ἀνοβέρφ, Ἀλσατία κλπ. Ἀποβλέπουσιν ὅλοι εἰς τοὺς συνήθεις σποραδικοὺς θανάτους τῶν κτηνῶν, διότι ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐπιδημικοὺς θανάτους αὐτῶν ἐν Γερμανίᾳ ὁ νόμος ἀναγράφει δικαίωμα ἀποζημιώσεως ἀπὸ εἰδικοῦ τοῦ κράτους ταμείου, ἐν τῷ ὁποίῳ συναντῶνται αἱ ἀντὶ ἀσφαλιστρῶν εἰσφορᾶί τῶν κτηνοτρόφων μετὰ τῶν ἀναγκαιῶν τοῦ κράτους ἐπιχορηγιῶν.

Ὡς ὑπόδειγμα τῶν τοιοῦτου εἶδους συνεταγισμῶν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἡ κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1886 συστάσα ἐν Colmar ἀσφαλιστικὴ κατὰ τῶν σποραδικῶν θανάτων τῶν κτηνῶν ἐταιρεία. Κατ' ἀρχὰς περιεῖχε 371 συνεταγίους, οἵτινες εἶχον ἀσφαλίσει 251 ἵππους ἀξίας 76, 200 μάρκων καὶ 780 κερασφόρα κτήνη ἀξίας 190,200 μάρκων. Ἐκαστον μάρκον ἰσοδυναμεῖ πρὸς $1\frac{1}{4}$ φρ. Τὸν δεκέμβριον 1887 ἡ ἐταιρεία ἠρίθμει 525 μέλη, ἠσφάλιζε δὲ 319 ἵππους ἀξίας 92,164 μάρκ. καὶ 1122 κερασφόρα κτήνη ἀξίας 244,975 μάρκ. Ἡ ἐταιρεία διευθύνεται ὑπὸ ἐξαμελοῦς διοικητικοῦ συμβουλίου. Μόνος ὁ γραμματεὺς καὶ ὁ ταμίας εἶναι ἑμμίσθοι. Ἐν ἐκάστη κοινότητι λειτουργεῖ τριμελὴς ἐπιτόπιος ἐπιτροπὴ διὰ τὰς ὑποθέσεις τῆς ἐταιρείας.

Ἐκαστος κτηνοτρόφος κατοικῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Colmar δύναται νὰ γίνῃ μέλος τῆς ἐταιρείας ταύτης πρὸς ἀσφάλειαν τῶν κτηνῶν του. Ἀπαγορεύεται αὕτη ἐπὶ τῶν μικροτέρων ἡλικίας τῶν 6 μηνῶν μόσχων, ἐπὶ τῶν ἵππων τῶν μὴ συμπληρωσάντων τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἐπὶ τῶν κατεσχημένων, ἐπὶ τῶν ἀνευ ἐγγυήσεως ἀγορασθέντων καὶ ἐπὶ τῶν κτηνῶν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν κρεοπωλείων. Ἡ ἐπιτόπιος

ἐπιτροπὴ ἐκτιμᾷ τὰ ἐν ἐκάστη κοινότητι ἀσφαλιζόμενα κτήνη κατὰ πᾶσαν ἐξαμηνίαν, ὀριζομένου τοῦ ἀνωτάτου ὄρου τῆς ἐκτιμήσεως εἰς 500 μάρκα διὰ τοὺς ἵππους καὶ 400 μάρκα διὰ τὰ κερασφόρα.

Ἡ πληρωτέα ὑπὸ τῆς ἐταιρείας ἀποζημιώσεις ἀναβιβάζεται εἰς 8/10 τῆς ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ κτήνους προσαγομένης εἰς τὸν συνέταγον, κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκτίμησιν τοῦ κτήνους του, ζημίας. Τὰ ὑπὸ τῶν συνεταγίων ἐνικυσίως πληρωνόμενα ἀσφαλιστρα εἶναι 1 τοῖς ο/ο διὰ τὰ κερασφόρα καὶ $2\frac{1}{2}$ τοῖς ο/ο διὰ τοὺς ἵππους ἐπὶ τῆς ἐκτιμήσεως ταύτης.

Ἐὰν τὰ ὑπάρχοντα ἐν τῷ ταμείῳ τῆς ἐταιρείας κεφάλαια δὲν ἐπαρκῶσιν εἰς πληρωμὴν τῶν ὀφειλομένων ἀποζημιώσεων, συνέρχεται ἡ ἐταιρεία εἰς γενικὴν συνέλευσιν καὶ ἀποφασίζει ἢ τὴν αὐξήσιν τῶν ἀσφαλιστρῶν ἢ τὴν ἐλάττωσιν τῶν ἀποζημιώσεων. Ἐὰν τούναντίον ὑπάρχωσι περισσεύματα ἐν τῷ ἐταιρικῷ ταμείῳ, σχηματίζουνσι ταῦτα ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, ἀμα δὲ τοῦτο ὑπερβῇ τὰ ἀσφαλιστρα ἐνὸς ἔτους, δύναται ἢ νὰ αὐξήσῃ ἡ πληρωνομένη ἀποζημιώσεις ἢ νὰ ἐλαττωθῇ τὸ πληρωνόμενον ἀσφαλιστρον.

Δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν καὶ τὴν ἐπικουρικὴν ἔννοιαν τοῦ κράτους ἐπὶ τῶν τοιοῦτου εἶδους ἐταιρειῶν. Ἡ χρηματικὴ ἐπιχορήγησις τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν ἐταιρείαν τοῦ Colmar ἀπὸ 1 αὐγούστου 1886 μέχρι τῆς 31 μαρτίου 1887 ἀνέβη εἰς 2,500 μάρκα. Τὸ λοιπὸν εἰσόδημα τῆς ἐταιρείας, τὸ ἐκ τῶν ἀσφαλιστρῶν, ἀνήρχετο εἰς ἴσον σχεδὸν ποσόν, ἀκριβῶς εἰς 2,587 μάρκα. Ἐκ τοῦ συνόλου 5,087 μάρκων ἡ ἐταιρεία ἐδαπάνησεν 3,790, ὥστε εἶχε περισσεύμα 1297. Τοιοῦτος ὁ ἐπαρχιακὸς ὀργανισμὸς τῆς ἐν Colmar κτηνασφαλιστικῆς ἐταιρείας. Πολλὰ δύναται νὰ σπουδάσῃ ἐν αὐτῷ ὁ κτηνοτροφικὸς πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ

Ἐξ ἐπισήμου τελευταῖον δημοσιεύσεως πληροφορούμεθα, ὅτι ἐν ταῖς φυλακαῖς τῆς Ἑλλάδος κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1888 ὑπῆρχον 4766 κατάδικοι, ἐξ ὧν 25 μόνον γυναῖκες.

Ἐπὶ ἐνὸς ἑκατομμυρίου ἀρρένων κατοίκων τῆς Ἑλλάδος 4741 ἄνθρωποι τῆς φυλακῆς, πῶς συμβαίνει, ἐπὶ ἐνὸς ἑκατομμυρίου θηλέων νὰ εἶναι μόνον 25 τοιοῦτοι; Εἶναι τοιαύτη ἡ ἀπόστασις, ὥστε, δυνατὸν εἶπεῖν, οὐδεμίαν ἀναλογία χωρεῖ. Τὰ ἐλαττήρια τοῦ ἐγκλήματος δὲν ἐνεργοῦσι ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν γεννῶν ἐπίσης.

Λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς κακίας, ἣτις εἶναι ὁ γενικώτερος τοῦ ἐγκλήματος χαρακτήρ, ἰδοὺ ἡ ἀνδρική κακία ἰσοδυναμεῖ πρὸς 4741 καὶ ἡ γυναικεία πρὸς 25. Ποῖα μεταξὺ αὐτῶν δηλητηριάζει πλειότερον τὸ αἷμα τῆς Ἑλλάδος; Ἐὰν ὁ γυναικεῖος πληθυσμὸς αὐτῆς διατελῆ εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς συμβιώσεως μετὰ τοῦ ἀνδρικοῦ πληθυσμοῦ ὑπὸ τοιοῦτο βᾶρος κακίας διατελοῦντος, ὑπάρχει ἐν τούτοις μίαν ἐποψίς διαφέροντος ὑψίστου, ὅτι τὸ ὀλιγώτερον διεφθαρμένον μέρος τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας δύναται νὰ ἐξασκήσῃ σωστικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἐτέρου. Οὕτω παρίσταται εἰς τὸ μέσον ἡ ἀποστολὴ τῆς γυναικὸς δι' ὄλων τῶν ἠθικῶν στοιχείων, τὰ ὅποια αὕτη περιέχει. Κρίνομεν τὸ φαινόμενον οὐχὶ ἐκ τῶν μονάδων, ἀλλ' ἐκ τῶν χιλιάδων, οὐχὶ ἐκ τῶν ἐξαίρεσεων, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὄγκου τῆς ἠθικῆς καταστάσεως, τὴν ὁποίαν μαρτυροῦσιν οἱ ἀριθμοὶ τῆς φυλακῆς.

Ἐκ τῶν 25 καταδικῶν γυναικῶν 3 εἶναι εἰς ἰσόβια δεσμὰ, 6 εἰς πρόσκαιρα, 6 εἰς εἰρκτὴν καὶ 10 εἰς φυλάκισιν, — 9 ἐπὶ παιδοκτονίᾳ, 6 ἐπὶ φόνῳ, 1 ἐπὶ φαρμακείᾳ, 4 ἐπὶ ἀναίρεσει, 1 ἐπὶ θανατηφόρῳ τραύματι, 2 ἐπὶ κλοπῇ, 1 ἐπὶ ἀπάτῃ καὶ ἐπὶ ἀπαγωγῇ. Αἱ παιδοκτονίαι καὶ ἡ ἀπαγωγή προξενοῦσι πλειοτέραν ἐντύπωσιν. Εἰς τὰς πρώτας, ζητήσατε τὸν ἄνδρα ὅστις εἶναι ὁ πλειότερον ἔνοχος, εἰς δὲ τὴν τελευταίαν, ὁποίου λοιπὸν εἶδους ἀνὴρ ἦτο ὁ ἀπαχθεὶς,